

Színház

A MAGYAR SZÍNHÁZI TÁRSASÁG FOLYÓIRATA

DRÁMAMELLÉKLET 2004. JÚNIUS

Eörsi István

TISZTA MÚLT KFT.

SZEREPLŐK

DAGI ötvennyolc éves (lehet sovány is)
CSÖPI ötvennyolc éves (lehet magas is)
ÉVA huszonöt éves
ÁRPÁD huszonnyolc éves
KORDÁNÉ, Éva anyja, negyvenhét éves
TÓTH ELEK, író, ötvenéves
PINCÉR

Idő: 1990. május–1990. szeptember
Megírás ideje: 2003. április–május

1. jelenet

Vidéki kocsmá kerthelyisége. Az egyik asztalnál Csöpi ül, sört iszik. A másik asztalnál Éva és Árpád. Boroznak. Idő: 1990. május

ÁRPÁD Én már Clevelandben születtem. De édesapám magyar-nak nevelt.
ÉVA Az az úr ott Weinhardt Jenő, a főnökasszonyom férje.
ÁRPÁD Azért látogattam haza, mert magyar wife-ot keresek. Olyan magyar lányt, aki nem azért jön hozzám, mert az USA-ban akar élni.
ÉVA Hogy ne ismerjen fel, csentem magamnak a műhelyből egy parókát.
ÁRPÁD Áhá! Nem tudtam, mi olyan furcsa magán.
ÉVA Psssst!
ÁRPÁD Egyrészt jól áll, másrészt viszont a magyar ember az nem alakoskodik.
ÉVA Kérem, jól nézze meg magának az urat, akit az a pofa vár. Én már tudom, hogy kicsoda. Ma délben a fodrászaton említette a főnökasszonynak, hogy kivel itt találkozni.
ÁRPÁD All right. De miért fontos ez nekünk?
ÉVA Mindjárt megtudja.
ÁRPÁD Engem inkább az érdekelne, Éva kisasszony, hogy hol az iskola. Ahová az apám járt. Mert én az apám nyomdokát akarom az őshazában végigjárni. Itt végezte el a gimnáziumot.

Aztán Pesten járt egyetemre. Az orvosi facultyra. Ha nem tör ki a revolution, vagyis ha nem verik le, akkor sohase hagyta volna el a hazáját. És akkor én is idehaza születtem volna.
ÉVA Psssst.

Dagi be. Odamegy Csöpi asztalához

Viselkedjen úgy, mint hogyha szerelmespár lennénk.
ÁRPÁD Hogyan?
DAGI Megismersz, Csöpi?
ÁRPÁD Megfogjam valamijét?
CSÖPI Meg hát, Dagi. Nem lettél szebb.
ÉVA A kezemet. Fogja meg a kezemet.

Csöpi feljűk néz. Éva száján csókolja Árpádot

ÁRPÁD Éva, my dear.
DAGI Emlékszel rá, mikor láttuk egymást utoljára?
CSÖPI (*Évát nézi*) Ez aztán huszárroham.
DAGI Harminchárom éve. 1957. május 27-én.
CSÖPI Bámulatos a memóriád.
DAGI Az elsőfokú tárgyalásomon. Odaát, a szemközti épületben. Tanú voltál.
CSÖPI Rémlik valami.
DAGI A feljelentő is te voltál.
CSÖPI Na ne beszélj.

DAGI Rendőr hadnagyi egyenruhában jelentél meg a bíróság színe előtt. Mit báméskodsz?
CSÖPI Ismerős nekem az a nő.
DAGI Most ne a kurvákkal foglalkozz. Mikor szereltél le?
CSÖPI '75-ben mint őrnagy. Előbb még elvégeztem a jogot, aztán átmentem a közigazgatásba.
DAGI Városkánk ingatlanügyeivel foglalkozol. Feleséged az egykori fodrászszövetkezet tulajdonosa. A pártból tavaly léptél ki. Újabban a Keresztény Néppártot erősíted.
CSÖPI Megeszem a fejemet, ha ez szerelmespár.

Pincér be. Sört tesz eléjük

DAGI Mondja, fiam, megsiratnák a helybeliek ezt az urat, ha keresztüllőném?
PINCÉR Hogyan, kérem?
CSÖPI Az úr csak viccel. Már gyerekkorában is mindenki a humoráért szerette.
PINCÉR *(nevet)* Nagyon jó. *(El)*
ÉVA Mit gondol, van nála pisztoly?
ÁRPÁD Nem hiszem, de let's go.
ÉVA *(kedves mosollyal)* Üljön vissza! *(Megszorítja Árpád kezét. Ez felszisszen)* Mosolyogon rám, mert bokán rúgom.
CSÖPI Különben sincs pisztolyod. Nekem viszont van. *(A jobb zsebére üt)* Magyarországon nem létezhet olyan rendszer, amelyben nekem ne lenne pisztolyom.
DAGI Azért hívtalak ide, hogy közöljem veled: egyenlítetttem, Csöpi.
CSÖPI A mi meccsünket nem góltra játsszák.
DAGI Ez most nem az a pillanat, amikor fölényeskedhetsz. Tényszerűen ismertettem az illetékesekkel, hogy mi mindent műveltél a forradalom leverése után. Hogy kiket jelentettél fel, kiket zsaroltál és fenyegettél. Külön bekezdést szenteltem a vilánszerelőnek, aki öngyilkos lett, amikor a fiát felakasztották. És nem hallgattam el, ki köpte be, hogy az a fiú három pisztolyt ázott el a kertjében. Statárium volt a fegyverrejtegetésre.
CSÖPI Elég alapos munkát végeztél, de azért sok mindenről nem tudsz.
DAGI Olvastad a beadványomat? De hiszen csak tegnap küldtem el, tíz példányban, tíz hivatalos helyre.
CSÖPI Tízre? Érdekes. Négy helyről még nem jött visszajelzés. *(Csönd)* Te ismered ott azt a nőt?
DAGI Nem érdekel.
CSÖPI De te érdeked őt. Majd elnyel a szemével. Én már tudom, kicsoda. Parókat öltött. A feleségem fodrászszalonjában dolgozik. A pasit pedig Árpád Vitéznek hívják. A Weisz fia, tudod, a dadogó Weiszé, aki kettővel felettünk járt. Hogy hasonlít rá, nézd. Mint két tojás. A Weisz '57-ben emigrált Amerikába. Nincs még egy ilyen hülye zsidó. Képzeld, ott magyarosított.
DAGI És miért emigrált? Feljelentetted őt is?
CSÖPI Megtehettem volna, mert rettenetesen magyarkodott. Kitűzte a nemzeti zászlót a Takarékszövetkezet épületére. De már januárban lelépett.
ÁRPÁD Ezek rólunk beszélnek.
ÉVA Mit gondol, megismert?
ÁRPÁD Nem tudom, de let's go.
ÉVA Üljön vissza. Fogja meg a kezemet.

Árpád megfogja Éva kezét

DAGI Én sajnos nem léptem le. Te meg tönkretetted az életemet. Három évet kaptam miattad.
CSÖPI De csak kettőt kellett leülnöd.
DAGI Csak kettőt? Ott minden nap egy örökkévalóság. És különben sem rajtad múlt, hogy elengedtek egy évet.
CSÖPI De nem ám.

DAGI Mire célozatsz, te piszkos állat?
CSÖPI A büntetés egyharmadát többnyire jutalomból engedik el.
DAGI Kuss!
CSÖPI Ide figyelj. A nővérem fia alapított egy takarítóvállalatot. Pompásan keres vele.
DAGI Mi közöm hozzá?
CSÖPI Mi is alapíthatnánk egy kft.-t, de nem lakásokat vagy hivatalokat pucolnánk, és nem is ablakokat, hanem ügyfeleink múltját. Életrajzuk valóságos elemeiből hihető sztorit raknánk össze, a ronda kis tények elhagyásával vagy megszépítésével. Értesz?
DAGI Nem.
ÁRPÁD Le merném fogadni, hogy ezek nem magyarok, hanem svábok vagy zsidók.
ÉVA Tartsa a száját!
ÁRPÁD De az ötletben van phantasy.
ÉVA Pssst!
DAGI Vagyis fogjak veled közös vállalkozásba?
CSÖPI Miért ne? Hasznosíthatnánk egymás tapasztalatait. Mindketten százszám ismerünk olyan embereket, akik rászorulnak múltjuk kipucolására. És csalódás egyikünket sem fenyeget. A legrosszabb esetben is csak azt nyújtjuk egymásnak, ami várható.
DAGI Még a tárgyalásom előtt kivágattál az egyetemről. Csak '75-ben engedtek leállamvizsgázni.
CSÖPI Minden jó, ha a vége jó.
DAGI Szabadulásom után tizennyolc évig nem kaptam rendes állást. Éjjeliőr voltam. Kocsikísérő. Alkalmi munkás.
CSÖPI Munkásőr.
DAGI Hazudsz!
CSÖPI '77-ben.
DAGI Honnan veszed?
CSÖPI Május 7-től július 20-ig.
ÉVA Hallotta?
ÁRPÁD Nem zavarja, hogy izzad a kezem?
DAGI Ez is miattad történt. El kellett tartanom a családomat.
ÉVA '77-et mondott, ugye?
ÁRPÁD Nem tudom. Magát figyelem.
DAGI Neked köszönhetem, hogy odáig züllöttem...
CSÖPI Mindent nekem köszönhetsz, Dagi. Na, megcsináljuk a kft.-t vagy nem? Már nevet is találtam neki.
ÁRPÁD Menjünk innen. Magyar ember nem hallgatódzik. Másrészt viszont az idea nagyon eredeti.
ÉVA Psssst.
DAGI Az én múltam nem szorul korrekcióra. 1956. október 29-én hazalátogattam Pestről, hogy megnyugtassam aggódó anyámat. A téziszcsé éppen feloszlott. Apám úszott a boldogságban, hogy visszakapja kilenc holdját.
CSÖPI Te is úsztál a boldogságban. Berúgtatok, és aztán nagy forradalmi tettet hajtottál végre.
DAGI Le akartam rombolni a szovjet emlékművet. A szolgátság szimbólumát.
CSÖPI De nem romboltad le. Csak leszartad. Ez volt a szerencséd. Mert ha lerombolod, akkor nem három évet kapsz, hanem legalább tízet.
DAGI Három év egy szarkupacért!
CSÖPI Látod, hogy mindent nekem köszönhetsz, mert ha nem jelentek fel, akkor tovább fáradozol azon, hogy két vállra fektesd a Szovjetuniót, és akkor nem három évet kapsz, hanem felkötnek.
DAGI Ha nem jelentesz fel, le se fognak.
CSÖPI Ha nem jelentek fel, akkor vagy tovább hóbörögsz, vagy már '57-ben felcsaptál volna munkásörnek, hogy megbocsásás neked forradalmi hóbörgésedet.

Pincér be

Alaposan tanulmányoztam a feljelentésedet. Fogalmazásodra Kolláth tanár úrtól jelest kaptál volna. Helyesírásood azonban még mindig legjobb esetben közepes, Dagi. *(A Pincérnek)* Még két korsó sört. A fiataloknak pedig két konyakot.

Pincér el

DAGI Csak beszélj! Kit érdekel? Háromévi börtön...

CSÖPI Kettő.

DAGI ...és további tizenkilenc év reménytelen hányódása kellett ahhoz, hogy megtörjek, és egy barátom segítségével beépüljek a munkásörségbe...

CSÖPI Ez az. Így kell. Tiszta Múlt Kft.

DAGI Voltál már csatornatisztító?

CSÖPI Remek! Nagy vagy, Dagi!

DAGI Ha munka után meg akartam inni egy pohár sört, a csapos befogott orral szolgált ki.

CSÖPI Tiszta Múlt Kft.

DAGI '65-ben elhelyezkedtem a Lóspornnál, egy fogadási irodában. De utolért a káderlapom, és kirúgtak mint büntetett előéletű személyt.

CSÖPI Tiszta Múlt Kft.

DAGI '66-ban írónki beosztást kaptam egy nagy építkezésen. Onnan is kirúgtak.

CSÖPI Pedig – mint említettem – elég jól fogalmazol. '58-ban nekem kellett véleményeznem néhány börtönben írott spiclijeletésedet.

DAGI Hazudsz!

CSÖPI *(a táskája felé bökö)* Elhoztam közülük néhányat másolatban.

DAGI Hol élünk? És mikor? Rendőrtiszt voltál, én pedig rab. Te csukattál börtönbe 1957 májusában. És még 1990 májusában is te vádolsz, én meg védekezem.

A Pincér letesz az asztalukra két sört. Majd a fiatalok asztalára a két konyakot. Csöpi feléjük emeli a sörét

ÁRPÁD *(viszonozza a gesztust)* Ezt nevezem magyaros hospitalitálynak.

ÉVA Ne igyon!

ÁRPÁD Miért ne? Majd én is vendégül látogatom őket.

DAGI Rajtam kívül kiket csukattál le?

CSÖPI A rendőrtiszt csak a társadalmi munkamegosztásból rá háramló kötelességét teljesíti. A spiclit viszont féregnek tekintti a társadalom.

DAGI Nem voltam spicli! Senkinek sem ártottam! Mindenki örült, hogy formálisan elvállalom a feladatot, mert emiatt nem küldtek a nyakunkra igazai téglát!

CSÖPI Tiszta Múlt Kft.

DAGI Több mint húsz évig minden energiám arra ment rá, hogy kikecmeregjek a mocsárból, amelybe te tapostál bele.

CSÖPI Éva, kérem, miért nem ülnek át hozzánk? Innen jobban hallja, mit beszélünk.

ÁRPÁD Oké. *(Átül a másik asztalhoz)* A következő rundót fizetem. *(Évának)* Jöjjön már!

ÉVA Egyszóval megismert. *(Leveszi a parókáját)*

CSÖPI Mit gondol, ki miatt járok olyan buzgón a fodrászműhelybe?

ÉVA A felesége miatt.

CSÖPI *(nevet)* Ez jó.

ÁRPÁD Magának nagyon jól áll, hogy levette a wigét.

ÉVA *(hangosan)* És ha ő venné le, ahhoz mit szólna? *(Fejével Csöpi felé bökö)*

CSÖPI *(nevet. Évának)* Magának aztán van humora. És tudja hordani a feleségem parókáit.

ÉVA *(átül ő is a másik asztalhoz. Csöpinék)* Jól ismerem őket. De ne a parókákról beszéljen. Azt mesélje el, amit barátja viselt dolgairol tud. A szabadulása utáni időkről.

CSÖPI Meséljek magának? De hiszen eddig is magának beszéltem, tudván, hogy az én jó barátom úgysem tud követni. Már az iskolában meggyűlt a baja a tényekkel. Az egész osztály verekedett, de a belépő tanárt csak ő nem vette észre. Később – mint hallhatta – anyagcseréjének végertermékét vonultatta fel a Vörös Hadsereg ellen. És most sem érti a helyzetét. Vádaskodik, amikor pedig mindenki felejteni szeretne.

DAGI A matematikai érettségim ellopta a puskámat. Kiment vizelni, és közben felkapta a padomról. Arra számított, hogy ebből nem kavarhatok botrányt.

CSÖPI Nem is kavartál. És a pótvizsgán sikeresen átmentél.

DAGI Te szaros állat. Engedelmeiddel távozom. *(Feláll)*

ÉVA Maradjon még. Szeretnék valamit kérdezni magától.

DAGI *(leül)* Parancsoljon.

ÉVA Ugye magát Cvibak Benjáminnak hívják?

CSÖPI Szent Isten, Évike, hát ezt honnan tudja?

ÁRPÁD Csak nem maga is detektív?

ÉVA *(Csöpinék)* Amikor ma délben elújságotla a feleségének, hogy kivel találkozik itt, tudtam, hogy nekem is el kell jönnöm ide. Ilyen nevű ember nincs több az országban. – Mondja, Cvibak úr, miért bocsátották el 1977. július 20-án a munkásörségből?

DAGI Utolért a káderlapom.

CSÖPI Mondom, Dagikám, nekem köszönhetsz mindent.

ÉVA De 1977. július 17-ig nem érte utol? – Na? Miért nem felel?

DAGI Mit akar tőlem?

ÉVA Maga Cvibak Benjámin. Az én vezetéknevem Korda, a mostohaapám után. Édesapámat tizenkét éves koromban vesztetem el. *(Daginak)* Nem kíváncsi a nevére? Maga előtt nem titkolom: Ivánovics Konrádnak hívták.

CSÖPI *(Daginak)* Mi a fene!

DAGI *(Évának, kiabálva)* Semmi közöm a maga apjához, akárhogy is hívták.

ÉVA *(Csöpinék)* Magyarazza el neki, kérem, hogy mi a köze az apámhoz. Maga biztosan tudja.

CSÖPI Én 1975-ben leszereltem, és azóta nem kellett foglalkoznom senkinek a mocskos ügyeivel.

DAGI *(feláll)* Ebből elegendem van.

ÉVA Hova megy? A világból úgy sem tud kisétálni. *(Árpádnak)* Ne hagyja, hogy elmenjen!

ÁRPÁD No, no! Neki joga van elmenni, ha el akar menni. Ez az ő human rightja.

ÉVA Ez az úr megölte az apámat. 1977. július 17-én.

Csöpi füttyent

DAGI *(újra leül)* Ivánovics részeg volt. Egy járőr behozta a kocsmából, ahol az oroszokat szidta. Hogy lehűtsük, beállítottuk a zuhany alá.

ÉVA Ruhástul.

CSÖPI Honnan tudja?

ÉVA Anyám visszakapta a ruháit. Az öreg szövet, ha ronggyá ázik, különös büzt áraszt magából, még szárazon is.

DAGI Lehet, hogy ruhástul, nem emlékszem. De nem én öltem meg. Üvöltözött a zuhany alatt, megcsúszott, elvágódott, és betört a feje. Amikor a Belügyminisztérium kivizsgálta a halálozás körülményeit, mindent az én nyakamba varrtak, mert közben befutott a káderlapom.

ÉVA Anyámnak elárulták, hogy maga lökte meg. Nincs még egy ilyen nevű ember.

DAGI Általános volt a lökdösődés. Elcsúszott. A zuhanyozó peremén a kőlap éle beszakította a halántékát.

ÉVA Tele volt véraláfutásokkal az arca. Csupa ütésnyom. Maguk verték a zuhany alatt.

DAGI Én nem. Soha nem tudtam senkit sem megütni. Engem emiatt kiröhögtek a bajtársaim. Egyszer ezer forintot ígértek, ha szájba vágok egy részeg asszonyt, aki ordibálni kezdett a kocsiiban. Nagyon kellett a pénz, mégis nemet mondtam.

CSÖPI Tiszta Múlt Kft.

DAGI *(Évának)* Baleset történt. Higgye meg. Nagy tumultus volt. Kedves édesapja alig állt a lábán, de nem azért, mert lökdöstük. Hányt is némileg az alkohol folytán. Azt üvöltözte, hogy a Brezsnjev kinyalhatná a seggét. A kollégáim ezt politikai megnyilatkozásnak értékelték. Egyikük, egy bivalyerős őrmester le akarta ütni. Én pedig, hogy megmentsem, odébb löktem egy kicsit. Legfeljebb ennyire. *(Meglöki Éva székét, amely majdnem felborul)* Az ütés az én karomat találta, majdnem eltört a csontom.

CSÖPI Meg akartad menteni Ivánovicsot, mi? *(Dagi bólint)* Hogy ne üssék agyon, odébb lökted, mire ő véletlenül betörte a fejét, mi? *(Dagi bólint)* Tiszta Múlt Kft. Weisz úr, nincs kedve beszállni?

ÁRPÁD Vitéz vagyok.

CSÖPI Elnézést. Édesapja, Weisz Henrik iskolatársunk volt. Maga meg a kiköpött mása. Már tegnap elújságolta a feleségem, hogy megfordult a fodrászszövetkezetben. És hogy a maga édesapja protézisekkel kereskedik odakint, és szép kis vagyont barkácsolt össze.

ÁRPÁD Mérsékelt nagyságú vagyont. *(Int a Pincérnek, aki odasiet)* Amerikai whiskeyjük van?

A Pincér nemet int

Akkor négy scotchot. With rocks! Hogy is mondják? Jéggel. PINCÉR Jég az nincs. Pincehőmérsékletű scotchom van. *(El)* ÉVA *(Daginak)* Én magát beperelem gyilkosságért. '77 óta csak tizenhárom év telt el. Nincs elévülés.

CSÖPI *(Daginak)* Ha nyélbe ütjük a kft.-t, olyan tiszta múltat barkácsolunk neked össze, hogy ragyogni fog, mint a tücsök picsája – elnézést, Éva kisasszony –, és még fizetned sem kell érte. Ingyen tisztítjuk ki azt a tábori latrinát, érted, Dagikám, teljesen ingyen.

ÁRPÁD Tücsök? Mi az a tücsök? Nem cricket? De hiszen a cricketnek nincs...

DAGI Mondom, Éva kisasszony, általános lökdösődés volt...

CSÖPI Az egész országban általános volt a lökdösődés. *(Árpádnak)* Mindenkinek szüksége van némi megszépítő messzeségre. Ezt nyújtunk mi. Szeretetet, megértést, megbocsátást. Megbékélést. Annyi ügyfelünk lesz, hogy Dunát lehet majd velük rekeszteni.

ÁRPÁD És hol lenne az office?

CSÖPI A központ Budapesten. De minden városban létesítenék fiókirodákat. Ki tudja, később talán még a nagyobb falvakban is. A barátom meg én szállítjuk majd az ügyfeleket közvetlen ismeretségi körünkől. De mindehhez lényegesen nagyobb alaptőke kell, mint amivel mi rendelkezünk. Lehetőleg konvertibilis valutában.

ÁRPÁD Ha jól értem, ez patriotic vállalkozás volna.

CSÖPI Abszolúte patriotic. Megszabadítjuk az országot rossz lelkiismeretétől. Ez nagyobb jótétemény, mint ha mocsarakat csapolnánk le. Nem száll be, Vitéz úr?

ÉVA A maga barátja addigra már rács mögött lesz.

DAGI Inkább megölöm magam.

CSÖPI Dehogy ööld meg magad, Dagikám. Rád van itt a legnagyobb szükség. Először a te múltadat kozmetikázzuk ki. Te leszel az ihlető példa. Éva kisasszony pedig eljön a pesti irodánkba titkárnőnek. Meglátja, többet keres majd ott, mint a feleségemnél a fodrászaton.

ÁRPÁD Not bad, really. Talán haza is költöznék egy időre. *(Évának)* Na, mit szólna hozzá? A maga szeme láttára építeném ki önálló egzisztenciámat.

DAGI Veled működjek együtt?

CSÖPI Nincs más választásod.

ÁRPÁD Este felhívom az apámat. Holnap tizenegykor pedig várom az urakat a hotelemben. National megbékélés. Tiszta business. *(Évának)* Mit szól hozzá?

DAGI Na jó, próbáljuk meg.

CSÖPI Éva kisasszony?

ÉVA Ebből a vállalkozásból semmi sem lesz. *(Retiküljéből egy kis magnót vesz elő. Cvibaknak)* Van ügyvédje?

CSÖPI *(nevet)* Látják, milyen tehetséges lány? Az isten is nekünk teremtetete.

ÉVA A hatóságokat érdekelni fogja ez a kazetta. Az újságírókat is. Sőt, talán író is találok, aki feldolgozza a maguk bájos történeteit.

CSÖPI Író! Hallotta, Vitéz úr? Micsoda pompás ötlet! Neves írókat szerződtetünk majd, akik átdolgozzák kuncaftjaink életrajzát. Nem is átdolgozzák: csak átcsoportosítják a tényeket. Mondja, Éva kisasszony, nem ismer véletlenül egy erre alkalmas író? Szerintem ismer. Konkrét elképzelései vannak.

ÉVA Vizontlátásra, uraim.

Menni akar. Csöpi kikapja a magnót Éva kezéből. Kiveszi a kazettát, a készüléket pedig mély meghajlással odanyújtja neki. Éva hátraugrik

Aljas vénember!

CSÖPI Tetszik nekem, amikor haragszik. De miért haragszik? A maga kazettája senkit sem érdekel.

ÉVA Magát sem? Akkor miért vette el?

CSÖPI Logikus kérdés.

ÉVA Követelem, hogy adja vissza.

CSÖPI Na jó.

DAGI Megörültél?

CSÖPI Ha ez a kazetta még érdekes lehetne, akkor a Tiszta Múlt Kft.-nek semmilyen esélye nem volna. *(Visszaadja a kazettát Évának)* Manapság a tények nem keltenek mély benyomást.

ÉVA A maguk tényei. De ha én tiszta vizet öntök a pohárba...

CSÖPI Hiába akar tiszta vizet önteni a pohárba, ha szutykosak a poharak. És csaknem mind szutykos. Ha nem így volna, nem alapíthatnánk meg vállalkozásunkat. És ne szidja, kérem, a szutykot, mert abból fog élni. Kitűnő az ötlete. Írókat szerződtetünk. Először a saját múltunkat tisztítatjuk meg velük. Aztán az ügyfeleinkét. Ne menjen el. Gondolkodjunk együtt.

ÁRPÁD Úgyis azt mondta az apám, hogy keressek idehaza valami jó businesst, mert itt most minden felfordul. Ez a múlttisztogatás – not bad. Ha ő is jönnek látja, akkor egymillió dolláros alaptőkével indulunk. Ezenkívül esetleg kölcsönzök maguknak kis kamatra némi pénzt, hogy már a kezdetekbe beszállhassanak. *(Évának)* Dobja a Dunába a kazettáját. National megbékélés. Tudja mit? Egy centet sem ér, de én felkínálok érte magának húszezer dollárt. Cash! Hogy a vállalatunkhoz kössem. Egy szép titkárnő fél győzelem. És nekem személyesen igen ösztönző volna, ha magával dolgozhatnék.

CSÖPI Mert nemcsak szép, hanem tehetséges is.

DAGI Ha elfogadna tőlem egy tanácsot – kérdezze meg az édesanyját, mielőtt döntene.

ÁRPÁD Ez okos ötlet. És ne felejtse el megemlíteni neki, hogy olyan bossza lesz, aki szimpatizál magával. És a kazetta-actiont is beszélje meg vele. Húszezer dollár persze nem olyan észvesztő money, de édesanyját talán vonzaná ez a lehetőség.

A Pincér hozza a whiskyket. A három férfi elveszi poharát. Éva mozdulatlanul áll. Mindnyájan őt nézik. Sötét

2. jelenet

Konyha egy pesti peremvárosi lakásban. A konyhaasztalnál egymással szemben ül Éva és édesanyja, Kordáné. A jelenet kezdetekor éppen egy monológ kellős közepén tart

KORDÁNÉ ...mert szép dolog, ha valakinek jó szíve van, és én büszke vagyok rád, de azért a szívnek úgy kell jónak lennie, hogy ne az ész fizesse meg a jóság költségeit. Mert ha az ész tönkremegy, akkor a szív miből jótékonykodik? Ezt is meg kell gondolnod.

ÉVA Igen, mama.

KORDÁNÉ Úgy akarsz kinézni negyvenhét éves korodra, ahogy én kinézek? Azt hiszem, most, hogy ilyen fontos döntés előtt állsz, el kell mondanom egyet-mást a régi időkről, amelyekről tudni sem akartál, amióta meghalt az apád. Tizenhat évesen ismertem meg őt. Nem sokkal korábban szabadult az internálótáborból. Egy főhadnagy leverte ott a veséjét. Én persze csodáltam mint a haza hőst.

ÉVA Ezt azért már elmesélted néhányszor, mama.

KORDÁNÉ Most hallgasd meg egyben az egész történetet. Huszonkilenc éves korában még igen szép ember volt, de sajnos beteg. Beteg ember volt, de kedves hozzám, és virágokat lopott nekem a temetőből. Krizantémából én az első években sohasem fogytam ki. Sőt, egyszer egy időben sírköveket is lopott, ezt még sosem meséltem neked, igen, az internálótáborban megismerkedett egy sírásóval, az kérte meg, hogy segítsen neki sírkövet lopni, aztán lecsiszolta a sírköveket, és új felirattal látta el őket megrendelőinek óhajára, és ezért pénzt kaptak, kétharmadot a sírásó, egyharmadot ő, és a pénzen ajándékokat vett nekem. A sírkövekből szépen meg lehetett volna élni, de lebukott a sírásó, apádnak pedig rettegnie kellett, hogy ismét letartóztatják. „Jönnek az egyenruhás emberek értem” – így mondta, szóról szóra, ilyen emelkedetten, mert nagyon félt. Szerencsére a sírásó nem köpte be. Még a forradalom előtt elvégezte a könyvtár szakot az egyetemen, de szabadulása után nem volt érdeklődés iránta a szakmájában, ezért egy antikváriumban helyezkedett el mint eladó. Ezzel és általában a társadalmi helyzetével nem tudott megbarátkozni. Örömet csak az okozott neki, hogy az antikváriumban híres írók is megfordultak, akiket nagyon tisztelt. Autogramokat kért tőlük, aztán eladta őket, és a pénzből, legalábbis az első években, ajándékokat vett nekem. Tudta, hogy a bolt helyettes vezetőjének spiclijelentéseket kell írnia róla. Ez szintén szerencsétlen ember volt, vaskos kéziratát a magánhangzó-illeszkedésről sehogyan sem akarták kiadni, mert ő is sáros lett '56-ban, és előbb le kellett mosnia magáról a priuszát. „Nem csak a magánhangzónak kell itt illeszkedni”, mondta az apád, és úgy ment be naponta a munkahelyére, mint egy tengeribeteg. Nagyon szeretett engem, de betegsége miatt nem tudott egészen úgy szeretni, ahogy szeretett volna. Az első tíz évben azért volt jó néhány szép óránk, de aztán fokozatosan gyengült, és hát mint férfi csaknem teljesen alkalmatlanná vált. Amikor feltűnt körülöttem Korda... Miért vágsz grimaszokat, kislányom? Tudom, hogy utálod ezt a történetet, mert szenvedtél tőle, és tudom, hogy nem fodrászkisasszony akartál lenni, és hogy csakugyan százszor többre vihetnéd, és hogy ezerszer jobban szeretted az apádat, mint engem bármikor, a Kordáról nem is szólva. Csakhogy ő már nem él, mi viszont élünk, és én unok már a postán ülni egy rácsos ablak mögött, és naponta kiadni többkilónyi bankót, amely nem az enyém, és hazahozni a nyomorúságos fizetést, amelyet a Korda elvesz vagy kicsal tőlem, és megy a pénzzel a nőihez. Ebből elég, apád, ha látná, meghasadna a szíve, de persze az apád, az is hogy bánt velem, amikor feltűnt a Korda, azonnal inni kezdett, ami vesebajos ember esetében felér egy folytatólagos öngyilkossági és zsarolási kísérlettel. Az utolsó három évben már egyáltalán nem feküdt mellém, aztán agyonverte magát, hogy kiszabaduljon félresikerült életéből. Azért ha rám nem is, de rád gondolhatott volna, mielőtt inni kezdett, mielőtt eladta és elitta az apámtól örökölt aranybevonatú kakukkos faliórát, mielőtt kirúgta alólam részegen a hokedlit, mielőtt hányásával eldugaszolta fürdőkádunk lefolyóját, mielőtt az ágyunk alá feküdt, ahonnan két napig nem lehetett előcsalogatni, mielőtt agyonverte magát. Még házkutatás is volt nálunk, miután agyonverték, de hát erre biztosan emlékszel, kislányom, mert sírtál torkod szakadtából, pedig meg sem mondták, hogy nem él az apád, csak két nap múlva kaptunk értesítést, és akkor már három napja nem élt. De az egere, az

megérezte, hogy mi történt vele, mert még halálának a napján megdőglött a szalmában, ahol tároltuk a két ablak között. Ablakközi Úbulnak hívta, emlékszel, a villamossínen talált rá, ott aludt félig fagyottan, és persze zsebre vágta és hazahozta, ilyen ember volt, nagyon finom, főleg ha még nála is kiszolgáltatottabbakkal akadt dolga. Minket, erősebbeket azonban tönkretett, és ha most, halála után tizenhárom évvel törleszteni akar valamit a tartozásából, akkor neked, kislányom, kutyakötelességed elfogadni, amit ilyen megkésve ad, ha érted, mire gondolok.

ÉVA Azt tanácsolod tehát, hogy dolgozzak együtt a gyilkosával? KORDÁNÉ A gyilkosával, mondd, de hát ki tudja, ki volt a gyilkosa. Első számú gyilkosa saját maga volt, nem gondolod? A pénzt különben sem az az ember adja, akit gyilkosának nevezel, hanem a Vitéz Árpád, aki semmiképp sem volt a gyilkosa, és aki, ha jól hámozom ki a szavaidból, érdeklődik irántad mint férfi. Nem kínálna különben húszezret egy magnótekercsért, amit egyszer már elvettek tőled. Hogyhogy nem vágta zsebre azonnal a pénzt? Azt kell hinnem, hogy elment az eszed. Még ma írsz neki egy levelet, hogy elfogadod az ajánlatát. Kedvesen írd neki! Mondd, milyen ember? Nagyon zsidós? Úgy értem: lerí róla? Ne vágj ilyen képet. Ide figyelj, ha feleségül kér, engem nem érdekel, hogy zsidó-e vagy sem. Amúgy sem érdekel. Apádat sem érdekelte volna. Korda morogni fog egy kicsit, de a pénz majd lefarag az előítéleteiből.

ÉVA Mama, hányszor mondjam, hogy Vitéz úr mint férfi számomra nulla?

KORDÁNÉ Rendben van, lányom, amikor fiatal voltam, én is így beszéltem. De ha nem érdekel mint férfi, akkor is érdekeljen mint munkaadó. Fogadd el a húszezer dollárt a magnószalagért, és aztán fogadd el a titkárnői állást. Nem azért születek, hogy fodrászkisasszonyként halj meg. Történelmet akartál tanulni meg irodalmat, de az egyetemre nem volt pénzünk. Most csak ki kellene nyújtanod a kezedet! Vitéz úr majd még oda is beírat! És tényleg tudsz keríteni a cégnek egy igazi író? Olyat, akinek neve is van? Mert az ilyeneknek a minőséghez nincs ugyan érzékük, de a névért örömet fizetnek. Az apádnak volt egy fiatalabb barátja, sokat ittak együtt, már akkor is írt, de akkor még a kutya sem figyelt fel rá, hát az ő írásaival mostanában gyakran találkozom az újságokban. Valami díjat is kapott. Olvastam elbeszélését egy öregedő tanárról, aki a fiatalkorú bűnözők intézetében külön kosztot csempész be a kis kurvák hálószobájába, szabadulásuk után pedig felkeresi őket, és természetben fizeteti meg velük a jótéteményeit. A neve pillanatnyilag nem jut eszembe. Pedig ismertem, és az írás sem volt rossz.

ÉVA Tóth Elek.

KORDÁNÉ Úgy van. Te! Honnan ismered Tóthot?

ÉVA Tőled hallottam róla, hogy sokat kocsmázott apával. Erre felhívtam. Pár évvel ezelőtt mindenkit megkerestem, aki ismerte apát.

KORDÁNÉ Egyszóval rá gondoltál? Mit szólsz, hogy megéreztem! Szerintem alkalmas a feladatra. Sok embert ismer, és nagyon reális a fantáziája. Az apád néha idehozta magával; többnyire részegek voltak. Ilyenkor elég tolakodóan viselkedett, apád pedig megjátszotta magát, mintha vak volna és süket. Egy figyelmeztetésére nagyon jól emlékszem. „Marika – mondta, miközben a combomra tette a kezét –, vigyázz a férjedre, mert az ilyet légynek nézik, és előbb-utóbb szétkenik a falon.”

ÉVA Mama!

KORDÁNÉ Miért, mi rosszat mondtam? Szét is kenték, nem?

ÉVA De. A legnagyobb mértékben.

KORDÁNÉ És akik szétkenték, azok is szerencsétlen flótások voltak. Például aki meglökte a halála előtt, az a hogyishívják, a Cvibak, a kazetta egyértelműen elárulja, hogy előtte évekig ült. Most pedig retteghet megint, hogy feljelentet. Vagyis szét-

kened a falon. De miért kennéd szét? A főnökeit vagy a főnökeinek a főnökeit, vagy még inkább azoknak a főnökeit kellene feljelenteni, de a felesék átnyergelnek az üzleti szférába, bankszakmába vagy a többpártrendszerbe, és most nagyvállalkozók vagy vezető politikusok. El sem éred őket. Én meghallgattam a te kazettádat, és tudod, milyen érzés fogott el közben? Ott-honos érzés. Azt éreztem, hogy ez a hazám. Ilyenek vagyunk. Ilyenek lehettünk. Össze kell fognunk. A Cvibakkal is, igen, meg azzal a sokkal nagyobb gazemberrel is, akit Csöpinek szólított a Cvibak. Ez a Csöpi, akit senki sem siratna meg, ha felakasztanák, szerintem zseni. Hogy is mondta? Nem családhatunk egymásban, mert a lehető legrosszabb egymásról a véleményünk. Ez olyan kiindulópont, ahonnan körül lehet nézni, anélkül, hogy leszédülnénk. És ha tényleg ilyenek vagyunk, akkor dobjuk be vacak kis életünket a mosógépbe, hogy legalább az áruló vérfoltokat meg hányásfoltokat, meg spermafoltokat öblítse le rólunk. A Tiszta Múlt Kft. az egy zseniális gondolat, Évikém, mert egyszerű, mint egy pofon, és mert általános szükséglet kielégítését tekinti feladatának. Én is szívesen otthagynám érte a postát, később talán, ha már befutottál, válthatnál egy-két szót Vitéz úrral az érdekeemben. Értek a pénztárgépekhez, és tudok gépírni és túlórázni is. Végre összeszedhetjük magunkat, még akkor is, ha visszautasítanád Vitéz úr ajánlkozását. Csakugyan annyira nem tetszik? Hát Tóth Elek? Óhózzá mit szólnál? Tudom, hogy már legalább negyvenöt éves, vagy még inkább ötven, de sokkal fiatalabbnak néz ki. És útban van a hírnév felé. Ha ő lesz a kft. első számú írója, akkor rettenetesen megszedi magát. Ráadásul érzésem szerint jó férfi. Miért hallgatsz, mint a csuka? Nincs benned semmi bizalom az anyád iránt? Te! Éva! Miért nem avatsz be soha az életedbe? Mondd, volt neked már fiúd egyáltalán? Huszonöt éves múltál! Szent Isten! Csak nem vagy... Nézz a szemembe! Csak nem vagy...

ÉVA Ne gyulladj be, mama.

KORDÁNÉ De megijedtem. Én unokát várok tőled, Éva.

ÉVA Most már elég. Eleget beszéltél, mama. Értem, hogy mire akarsz rábeszélni, és gondolkodni fogok rajta. Nem akarok csáfkői fodrászkiasszonyként megöregedni. Az a Csöpi, aki szerinted zseni, naponta háromszor bekukkant hozzánk, valami ostoba ürüggyel zaklatja a tulajt, aki a felesége, és közben a mellemet nézi. Szerintem a kerthelyiségben is a mellemről ismert fel, ezért vettem fel hiába a parókát. Most meg majd a főnököm lenne a Tiszta Múlt Kft.-ben. Hát ehhez nincs kedvem. A Cvibakhoz sincs kedvem, mert lerí róla a nyomorúság. Ez borzasztóbban hat rám, mint az, hogy megölte apát. Mert apát csakugyan véletlenül ölte meg, de a nyomorúságot önként viseli magán, mint egy szaros gatyát. Vitéz úrhoz sincs kedvem, mert megjártssa ugyan a nagy hazafit, de közben dögre fogja keresni magát ezzel a vállalkozással. Ezenkívül a szájának állott pocsolyaszaga van, ezt kitapasztaltam, amikor megcsókoltam. Meg van győződve arról, hogy előbb-utóbb a szájába pottyanak, mint egy sült galamb. Úgy képzelem el, hogy egyszer bekukkantok az irodájába, ő meg kitarja előttem a páncélszekrényét, és én bedugom oda a fejem, és annyira elbódulok a bankóktól és értékpapiroktól, hogy ő közben, anélkül, hogy feltűnne nekem, hátulról megkefévelhet.

KORDÁNÉ Ne légy cinikus. Az normális, ha egy férfi pénzt adoz arra, aki tetszik neki. És ha a saját nagylelkűségétől meghatódik, akkor abból is neked van hasznod, mert akkor lelkesebben tesz-vesz a lábad között.

ÉVA Még csak az kéne. Szerencsére nem azonnal kell döntenem. Komolyan veszem a tanácsodat, mama. Ma értettem meg a filozófiádat. Szerinted szükségszerű volt, hogy apámat megölje valaki, viszont tisztára a véletlenül múltott, hogy ki ölte meg. Cvibak úr személytelen eszköz volt a sors kezében. Aki személytelen, arra nem lehet haragudni. Az bünt sem követhet el. Tiszta Múlt Kft. Én eddig azt gondoltam, hogy a bűnösöknek bűnhődniük kell, és ha a törvény nem teszi a dolgát, akkor az

igazságnak kell akcióba lépnie. Szerinted viszont senki sem tehet arról, hogy olyan, amilyen. Igazából nem nekem, hanem neked kéne ott a titkárságot vezetni. Hallatlanul tehetséges vagy. Tudod mit? A hangszalagot eladom Vitéznek, ezt máris eldöntöttem. Holnap kapsz tőlem kétezer dollárt – öltözz fel rendesen, és én az első adandó alkalommal bemutatlak a főnök úrnak. Biztos vagyok benne, hogy talál neked munkát, mihelyt beindul a kft. És most megyek. *(Megcsókolja Kordánét, és kiesz az ajtón)*

KORDÁNÉ Okos lány, és mégis milyen buta.

Kintről sikoltás, dulakodás zaja. Éva beront, becsapja az ajtót, és ráfordítja a kulcsot

Mi történt?

ÉVA A Korda odakint hallgatózott. Amikor kiléptem az ajtón, egyik kezével befogta a számat, a másikkal benyúlt a szoknyám alá. Beleharaptam a kezébe, mire ő alul belém mart. Azt hiszem, vérzek.

Kintről ököllel verik az ajtót

KORDÁNÉ Szent Isten!

ÉVA *(a telefonhoz lép, tárcsáz)* Halló, rendőrség? Megtámadott egy szatír... Hogyhogy mikor? Most! Fél perce! Rákocsaba...

Kordáné kihúzza a hálózatból a telefonkábel

KORDÁNÉ Megörültél? Tönkre akarsz tenni?

Dörömbölés kintről. Éva bemegy a fürdőszobába

(Üvölt) Hagyd abba! Hagyd abba és menj el! *(A dörömbölés abbamarad)* Menj már! *(Az ablakhoz megy, kinéz)* Ott tántorog a disznó. Légi veszély elmúlt. Nem mentegetni akarom, csak megállapítom, hogy az utóbbi időben már nem bírja az alkoholt.

ÉVA *(kijön a fürdőszobából)* Akkor megyek én is. Ugye feltöröd a padlót, mama? Nekem most nincs kedvem hajladozni. *(El)*

3. jelenet

Tágas, félig berendezett helyiség pesti irodaházban. Éva egy írógép mögött ül, előtte könyv, és telefonál

ÉVA Ez az ember beteg, mama. A fantáziája. Nagyon jól ír, de beteg. Elhitheti velem, hogy úgy volt, ahogyan előadja, és mégsem lehetett úgy. Igaz, mesélte már régebben is, hogy műhelyfőnöke, akit bálványozott, valami rejtelmes gyilkosság áldozata lett. Itt azonban azt írja, hogy két belügyes kivitte autón egy pilisi erdőbe, ott fához állította, összekötözte csuklóját a fa mögött, majd fejszével kettéhasította... Hogy higgym ezt el? *(Kopogás)* Jön. *(Leteszi a kagylót, és a könyvbe mélyed)*

Tóth Elek – ötvenéves, izmos férfi, viseltes ruhában – be. Nem csukja be maga mögött az ajtót

TÓTH De irigyellek, Éva. Nincs nagyobb boldogság, mint ilyen jó könyvet olvasni.

ÉVA Már egy órája várlak.

TÓTH De legalább jól töltötted idődet. *(Megcsókolja Évát)* Mi baj?

ÉVA Nem szeretem, hogy így hozzám dörgölődsz. Éppen a műhelyfőnököd halálánál tartok. Hogy halt meg valójában?

TÓTH Egy őrnagy meg egy tizedes agyonverte.

ÉVA Kettévágta fejszével?

TÓTH Még az is lehet. Nem voltam jelen hál' istennek.

ÉVA Hazudj az olvasóidnak. De nekem ne hazudj.

TÓTH Miért ne? Te is olvasóm vagy. *(A könyv fele bök)*

ÉVA Én nem azért olvaslak, mert a könyved érdekel, hanem mert te érdekelsz. Az apám barátja voltál.

TÓTH Ágyba is ezért fekszel velem?

ÉVA Ahhoz neked semmi közöd.

TÓTH *(felemeli Évát)* Lefekszünk, gyere. Aztán mesélek róla.

ÉVA Az ajtót se csuktad be.

TÓTH Mindjárt becsukom.

ÉVA Azonnal tegyél le. És engedj el. Bármikor befuthatnak. Három lépést hátra! A kezeket is hátra. Így már jó.

TÓTH Kik futhatnak be?

ÉVA Jövendőbeli munkaadóid.

TÓTH A gyilkos úr?

ÉVA Meg a barátja. Ide figyelj: meg kell írnod, valóságos elemekből, az életrajzukat. Ha meg lesznek elégedve, a kuncsaftok életrajzait is te írod. Október elsején kezdünk. Már ötvennyolc kuncsaft vár a sorára. Testükre szabott, patyolattiszta múltat költesz nekik. Hihetőt, fantasztikust, elfogadható. Érted? A fejszéket feneketlen tóba hajítod, a kettéhasított tetemeiket összeragasztod, és a véres tenyerekre hófehér kesztyűt varázsolsz. Fizetésed a mindenkori miniszterelnöki fizetés duplája lesz. Érted?

TÓTH Ezt nem nehéz megérteni.

ÉVA Lesz egy másik munkád is, de azért egy fillért sem kapsz. Mindent el kell mondanod nekem, amit az apámról tudsz. Költészet nélkül.

TÓTH De vízszintes testhelyzetben.

ÉVA Ne idéetlenkedj.

TÓTH Ki idéetlenkedik? Tíz éve nem volt ingyen ilyen fiatal nőm. Pénzért se sok, mert amikor még villanykörtétet állítottam elő a gyárban, akkor erre nem volt soha pénzem.

ÉVA Most majd lesz. Annyi fiatal nőt vehetsz magadnak, amennyit csak akarsz.

TÓTH Miért vegyek, ha most ingyen is van?

ÉVA A kft., hogy megkönnyítse munkádat, megvesztegetett a Belügyminisztérium irattárában egy alezredest és a Legfelső Bíróság egyik bíróját, így hát ügyfeleink teljes irattalományával rendelkezhetsz majd. És az apámmal kapcsolatos dokumentumokkal is. *(Csönd)* Mi bajod?

TÓTH Ilyen körülmények közt nem vállalhatom a munkát.

ÉVA Miért nem?

TÓTH Mert nagyon rázós.

ÉVA Miért volna rázós? A felelősség a kft.-é. Neked senkit sem kell megvesztegetned.

TÓTH A megvesztegetés nem jár kockázattal, mert ott kölcsönös érdek parancsol hallgatást. De ha mások is be vannak avatva abba, hogy milyen papirokból állítom elő az életrajzokat, akkor bármelyikük bármikor megszarolhat.

ÉVA Vagyis?

TÓTH Vagyis csak akkor szállok be ebbe a gazemberségbe, ha a munkámhoz szükséges iratok, továbbá az apáddal kapcsolatos dokumentumokat az illetékes hivatalnokoktól személyesen vehetem át.

ÉVA Ezt a feltételt Weinhardt és Cvibak urak a bizalmatlanság csimboraszóójának fogják tekinteni.

TÓTH Joggal. De nem szolgálnak rá a bizalmatlanságra?

ÉVA Ez igaz. Majd beadagolom nekik, hogy ez a te mániád, és ettől teszed függővé: kötélnék álls-e.

TÓTH Nem adagolsz be semmit. Ne lássák, hogy be vagyunk avatva egymás feltételeibe. Nem érzek kedvet arra, hogy habóttban figyeljenek, mint muszáj. A végén még az ágyunk alá is bebújnak.

ÉVA Aproposó ágy. A jövő héten befut Amerikából Vitéz úr, a tulaj. Kérlek, légy tekintettel arra, hogy meglehetősen tetszem neki.

TÓTH Hogy érted ezt?

ÉVA Jelenlétében ne tüntess ki férfias étvágyad megnyilatkozásaival.

TÓTH Áhá. *(Szünet)* Azt tervezed, hogy az alkalmazottad leszek előbb-utóbb?

ÉVA Nem tervezem. De ki lát a jövőbe? Egyébként mi közöd hozzá?

TÓTH Csak kérdezem. *(Szünet)* Vitéz úr csak apja eredeti nevét cserélte fel vagy a felekezetét is?

ÉVA Honnan tudjam?

TÓTH Megkeresztelték születésekor?

ÉVA Nem voltam jelen.

TÓTH Körül van metélve?

ÉVA Kérdezd meg tőle. *(Elfordul, és morog valamit maga elé)*

TÓTH Mit motyogsz?

ÉVA Azt mondtam, hogy „mocskos állat”.

TÓTH *(nevet)* Miért kellett ehhez elfordulnod?

ÉVA Az apám is folyton zsidózott?

TÓTH Nem. Ő humanista volt. Humanista és alkoholista. És ez utóbbi „izmusát” magam is támogattam. Most már kevesebbet iszom, mert nem bírja a májam. De humanistává azért nem züllöttem.

ÉVA Miért nem?

TÓTH Mert amikor még születésemre vártam, és az Úristen éppen az eszet osztogatta, én nem álltam ki a sorból, hogy bekossem a cipőfűzőmet, mint az apád.

ÉVA A humanistáknak tehát nincs eszük?

TÓTH Nincs. Mert abból indulnak ki, hogy az emberek egyenlőek. Márpedig nem egyenlők. Túlnyomó többségük féreg, a porban tekereg. De van köztük néhány, aki fel tud röppenni a porból.

ÉVA Például te?

TÓTH Én is. Még te is, hogyha nagyúri jókedvemben le nem nyesem a szárnyadat. Ide figyelj! Én átgötörtem magam egy továbbképzési tanfolyamon. Tizenhat éves voltam a forradalom idején. Azt hazudtam, hogy tizennyolc vagyok, és így bevettek egy felkelőcsoportha.

ÉVA Sosem említetted.

TÓTH Soha senkinek. Mert nem ettem kefét. Nem tudhattam, hogy nem préselnek-e be egy nagy darálóba a bolsik, mielőtt megtudják. De ha – mint mondod – iratokat lehet vásárolni tőlük, akkor már nincs miért félnem tőlük. A felkelőcsapat fiatal főnöke volt a legtisztább ember, a legszebb ember, akit... Nem mondom tovább, mert kikacagsz. Ha hiszed, ha nem, az életemet adtam volna érte. Kísétált a golyózáporkba, hogy enni-valót szerezzen a tankokkal körülvárt lakosoknak. Akkor kezdtem inni, amikor felkötötték a kommunisták. Ráadásul ő is kommunista volt, becsületszavamra. Kitűzte a vérvörös zászlót egy emeleti ablakba, és amellől dobálta meg Molotov-koktéllal a ruszki tankokat. Egyszóval mai eszemmel egy nagy fasz volt. Megölette magát az eszméiért. Meg a népért. Csupa nem definiálható marhasággért. Még életéből sem tanultam annyit, mint a halálából.

Csöpi feltűnik az ajtóban

Az emberek nem egyformák. Ha egy fejfel kiemelkedsz közülük, akkor lenyesik a fejedet, ráadásul ellenszolgáltatás nélkül. Felröppenni a férgek közül lehet, de közben össze kell húznunk magunkat, hogy ne lássák valódi méreteinket. Összehúzódkodsz, felröppensz, és a magasból leszarod őket. Érted? Ha élni akarsz, elpusztítanak, de ha a túlélésre összpontosítasz, akkor adódnak esélyeid. Érted?

ÉVA Soha életedben ennyit egy huzamban nem beszéltél.

TÓTH Nem is fogok. És van egy kérésem is.

ÉVA Éspedig?

TÓTH Azonnal felejtsd el, amit az imént mondtam. Hogyan tekinthetném hősnek, aki olyan sarháziakért halt meg, amilyenek mi vagyunk? Az a nagy, akit meg se látnak. A legnagyobb emberek azok, akik összehúzzák magukat olyan picire, hogy nemcsak látni nem lehet őket, hanem még besügni sem.

CSÖPI Ilyen ember a huszadik évszázad első kilencven évében még nem született a világra, tisztelt uram. És lefogadnám, hogy a hátralévő tíz évben sem fog. *(Belép a szobába)*

ÉVA Hadd mutassam be egymásnak az urakat. Tóth Elek. Weinhardt Jenő.

CSÖPI De sváb Weinhardt. Örülök, hogy megismerhetem. Éva jóvoltából olvastam néhány elbeszélését. Pont ilyesmire van szükségünk.

TÓTH Milyesmire?

CSÖPI Vakmerő fantáziára és aprólékos ismeretekre. Ön például tudja, hogy az államvédelmisek a föld alatti folyosókon miféle füttyjelek közepette kísérték bekötött szemű foglyaikat a kihallgatásra. És mert ezt olyan hihetően írta le, azt is elhiszem magának, hogy főhőse még letartóztatása előtt apró adó-vevő készüléket építtetett be a zápfogába.

TÓTH Hiba, hogy elhiszi, hiszen ez csak vicc a részemről.

ÉVA Tóth úrnak nagyon jó a humora. Egy másik elbeszélésében a műhelyfőnökét, aki egy rendőrségi kihallgatás során halt meg, fejszével vágta ketté.

TÓTH Ez meg is történt, álomban. És a valóság és az álom közt könnyebb az átjárás, mint többnyire hiszik.

CSÖPI Ezt szépen mondta. Látszik, hogy író.

TÓTH Ráadásul én ha egy írásomban keverem a valóságos és a kitalált motívumokat, akkor utána már magam sem tudom, mi történt meg valójában. Most például úgy tetszik nekem, hogy nem kettéhasították, hanem kettéfűrészelték a műhelyfőnökömet, koponyájától a lába közétéig.

CSÖPI Kik fűrészelték ketté?

TÓTH Passz.

ÉVA Cvibak úr is tudja, hogy ötkor találkozunk itt?

CSÖPI Nem tudja, mert neki véletlenül hét órát mondtam.

ÉVA Miért?

CSÖPI Néha vannak ilyen rövidzárataim.

TÓTH De én nem tudok addig várni. Hétre színházjegyem van. És Éva már megígérte, hogy velem jön.

CSÖPI Menjenek nyugodtan. Megállapodásra úgyis csak a jövő héten juthatunk, amikor már Vitéz úr is itt lesz. Nélküle nem dönthetünk el semmit, hiszen ő adja a pénzt.

TÓTH De hát mit kell itt eldönteni? A kft. be van jegyezve?

CSÖPI Be. Tegnap óta.

TÓTH Kuncsaftok?

CSÖPI Dunát lehet velük rekeszteni. Ha meg tudunk állapodni, ön egy egész írórézleg vezetője lesz.

TÓTH A miniszterelnök fizetésének kétszereséért?

CSÖPI (Évának) Maga kis fecsegő. (Tóthnak) Így tervezzük. Három hónap próbaidő után. Ha meg leszünk elégedve egymással. Az első három hónap juttatásaira Vitéz úr tesz majd nagyvonalú ajánlatot.

ÉVA És Cvibak úr most miért nem lehet itt?

CSÖPI Magát akartam megkímélni a látványától.

ÉVA Utálom látni, ez igaz. De ha már együtt dolgozunk, legnagyobb szégyenemre...

TÓTH Gyerünk, öregem, rukkoljon ki, mit akar megbeszélni velünk a haverja háta mögött?

CSÖPI Semmi különöst.

TÓTH Annál jobb. Hallgatom.

CSÖPI (Tóthnak) Dagi barátomat, alias Cvibak Benjámint azért vontam be kft.-nk megszervezésébe, mert már túl megveszeke-detten áskálódott ellenem. Ezenkívül rengeteg megtisztítandó múltú embert ismer. Szívesen hengez azzal, hogy szabadulása után csatornatisztító volt, és egyéb alantas munkákra kényszerült, és ez igaz is. Csakhogy a hatóságok azért nyomták víz alá, hogy szánalmat és bizalmat ébresszen számos kritikai gondolkodású értelmiségiben. Amikor Éva kisasszony jóvoltából tudomást szereztem arról, hogy hebehurgya módon megölte Ivánovics urat, kicsit utánajártam a dolognak. A mi Daginkat csakugyan kivágták a munkásórségből, de az elbocsátópapíron az állt, hogy felforgató politikai magatartása miatt. Ő pedig körbehordozta ezt a papírt azok között, akiket már korábban is besűgött. Meg akarják ölni, ezt terjesztette, és így különféle ellenzéki alakok és hivatalnokok meg egyéb értel-

miségek a bizalmukba fogadták. A Barta például, aki egy év óta már csak huggyozni jár le a képernyőről, megtisztelte kisebb törvénysértő feladatokkal, amelyeket becsülettel elvégzett, és még csak nem is jelentett... A kuttyáját, sőt a feleségét is a gondjaira bízta, annyira megesett rajta a szíve. Most hol az egyiket sétaltatja, hol pedig a másikat.

ÉVA Hogyan nyomozta ki mindezt, ha már nem nyomozó?

CSÖPI Májusi beszélgetésünk után felelevenítettem néhány régi kapcsolatomat, és most okom van azt hinni, hogy Cvibak nem a zuhany alatt látta először a maga édesapját. Rá volt állítva alaposan. A zuhany alatt pedig véletlenül akkor lökte meg, amikor a maga édesapja néven szólította: „Te is, Cvibak – kiabálta –, ne félj, ha kikerülök, akkor majd...” Ekkor esett el, és ekkor verte be a fejét.

TÓTH Vagyis? Mi következik ebből?

CSÖPI Arra akarom felhívni a figyelmüket, hogy a mi Dagink sok ügyfelet szerez ugyan nekünk, de közben azon is fáradozik majd, hogy eltüntesse az őt terhelő irományokat, és távol tartsa tőlünk azokat a kuncsaftokat, akik leleplezhetik.

ÉVA (Tóthnak) Az utolsó években te is sokat időztél apámmal.

TÓTH Olyan sokat nem. Együtt kocsmáztunk néha.

ÉVA És nem emlékszel egy Cvibak Benjámindra?

TÓTH Ilyen nevet az ismeretségemben senki sem használt. De ha látom, megmondom, hogy ismerem-e.

CSÖPI Nekem is megmondja?

TÓTH Magának nem mondom meg. Évának is csak a papája miatt. Remélem, nem teszik hivatali kötelességemmé, hogy részt vegyek az intrikáikban.

CSÖPI Hogy a munkáján kívül még mit művel, ahhoz nekünk semmi közünk. Hiszen szabad ember, az igazság megszállottja.

TÓTH Engem a „Szabadság”, az „Igazság” meg egyéb ilyen magasztos fogalmak nem érdekelnek, mert nem Megváltó vagyok, hanem csak író.

CSÖPI Tudjuk. Ha megtetszik itt a munka, akkor még beltaggá is előléphet. Szépen be tudná tölteni Dagi helyét.

ÉVA Egyszóval kirúgná Cvibak urat, mihelyt ügyfeleit leszállította a cégnek?

CSÖPI Ezt maga mondta. Miért pártolja az apja gyilkosát?

ÉVA Cvibak úr aljassága nem szépíti meg a maga harcmodorát.

CSÖPI Nekem nincs harcmodorom. Csak gyanúm vannak. Például azt gyanítom, hogy a mi Dagink veszélybe sodorhat minket, ha a munkánkhoz szükséges iratok átvételekor felismeri, hogy lelepleződhet.

TÓTH Az iratokat én veszem át.

CSÖPI Lehetetlen. Magának nem adják oda.

TÓTH Vitéz úrtól meghatalmazást kérek.

CSÖPI Akkor magától fog félni a Dagi.

TÓTH Seabaj.

CSÖPI Nono.

TÓTH Hogyan értsem ezt a „nonot”?

CSÖPI Ahogy akarja. (Csönd) Maga is megcsúszhat bármikor, és beszakíthatja a halántékát.

Tóth nevet

Vagy egyszerűen csak agyonverhetik. Kettévághatják fejszével. Kettéfűrészelhetik.

TÓTH Kicsodák? Az egypártrendszer megszűnt.

CSÖPI Bizonny megszűnt. Elrohadtak a védőszárnyai. Így aztán sok embernek van oka félni.

TÓTH Csak nem fél maga is?

CSÖPI Dehogynem félek. Izzadtan ébredek, és altatókkal alszom el. Olykor még hallucinálok is. Ma éjjel kinéztem az ablakomon, és egy kalapos embert láttam, amint a szakadó esőben felbámul, egyenesen rám. Megjegyzem, hasonlított magára.

TÓTH Tetszik nekem, ahogy viccelődik.

CSÖPI Miért viccelnék? Szorongok. Sokan tudják rólam, hogy belügyes tiszt voltam. A Keresztény Néppártot is ezért válasz-

tottam. Mert ott erény a megbocsátás. „Bocsásd meg a mi vétkeinket” – ebbe a mérvadó fohászbba helyeztem bizalmamat. De persze tudni való, hogy a Biblia más részeiből is meríthetők irányelvek. „Szemet szemért, fogat fogért” – ez is hiteles bibliái parancs.

TÓTH Nem beszélve más figyelemre méltó kitételekről. Például: „Boldogok a lelki szegények.”

CSÖPI Így igaz. Tudják, a Biblia olyan, mint egy cipőbolt. Mindenki a saját igényei szerint válogat a kínálatból. Én pedig figyelek, mint a hiúz, és ha valaki környezetemben vasalt bakancsot vásárol, akkor megteszem a magam övintézkedéseit.

TÓTH Fenyveget? Magának sincs inyére, hogy én veszem át az aktákat?

CSÖPI Az író azért író, hogy működjön a fantáziája.

TÓTH Lelki szememmel már látom is, ahogy Cvibak úr meg maga nekem látnak szalagfűrésszel, és...

CSÖPI (*igen komolyan*) Nagyon jó.

TÓTH Most csakugyan tréfáltam. De az nem tréfa, hogy a munkában csak akkor működöm közre, ha a tisztviselőktől személyesen vehetem át az iratokat. (*Évának*) Neked meg mi bajod?

ÉVA Weinhardt úr hozzád beszél, de közben állandóan a mellemre sandít.

TÓTH Ennyit egy jó titkárnőnek el kell tűnie, Éva.

CSÖPI (*Tóthnak*) Ebben egyetértünk. Nekem régi erényem, hogy egyszerre többfelé tudok koncentrálni.

TÓTH Mint Napóleon. És most, ha megengedi, elbúcsúzom. Át kell még öltöznöm színház előtt.

CSÖPI Menjenek nyugodtan. Én megvárom itt a Dagit. És jövő héten az összes függő kérdést megbeszéljük.

Csöpi kezét csókol Évának, kezét ráz Tóthtal, ezek kísértálnak az ajtón, amelyet nem csuknak be maguk mögött. Csöpi kulccsal kinyitja az egyik fiókot, egy magnókészüléket vesz ki belőle. Az ajtóban megjelenik Tóth, végignézi, ahogy Csöpi a magnóból kiemeli a kazettát

TÓTH Zavarok?

CSÖPI Dehogyan zavar. Ki dughatta ezt ide?

TÓTH Rejtély. (*Odamegy Csöpihez, visszateszi a kazettát a magnóba*) Legokosabb, ha letöröljük.

CSÖPI (*megnyomja a „Törlés” gombot*) Itt felejtett valamit?

TÓTH Képzeld, a kalapomért jöttem vissza, és most jut eszembe, hogy nem is hoztam magammal kalapot. (*Kimegy*)

4. jelenet

Az előző jelenet folytatása. Besötétedett. Csöpi az íróasztal mögött szunyókál. Dagi belép, felcsavarja a villanyt

DAGI Elnézést a késésért.

CSÖPI (*az órájára néz*) Félórát mindig szívesen várok rád.

DAGI A többiek?

CSÖPI Színházba mentek. Szerintem egymás kezét szorongatják a sötétben.

DAGI Nem hétre beszéltek meg?

CSÖPI Veled hétre. Velük pedig ötre.

DAGI Külön akartál találkozni velük?

CSÖPI Ördögöd van.

DAGI Miért? Ezt meg kell magyaráznod. De előre közlöm, hogy nem hiszem el egyetlen szavadat sem.

CSÖPI Ide figyelj, Dagi. Ez az író, ez a Tóth, maga akarja átvenni bizalmi embereinktől a nyersanyagot. Ezt mint feltételt kötötte ki.

DAGI Szerződtesünk mást.

CSÖPI Nem tehetjük, mert az Éva lukat beszélt a kis Weisz hasába, elhittette vele, hogy Tóth teljességgel nélkülözhetetlen.

DAGI Ezt a feltételt semmiképp sem fogadhatjuk el. Ha teljes anyagod egy író kezébe kerül...

CSÖPI Vagy, mondjuk, a te anyagod... Képzeld el, amint megmutatja Évának spiclijelentéseidet, amelyeket az apjáról remekeltél...

DAGI Hát ezt a hazugságot honnan veszed?

CSÖPI Az ujjamból szoptam.

DAGI Utoljára figyelmeztettek: szállj le rólam.

CSÖPI A lényegre koncentrálj, Dagikám. Tóth fel akarja használni ellenünk Évát. Szerintem megdugta már, vagy ha nem, akkor pillanatokon belül meg fogja dugni. Hírneve folytán az író mindenhová bejut, de legkönnyebben a csajok lába közé.

DAGI Ettől a rágalomtól egyébként nincs okom félni! A munkásörtség zuhanyozójában láttam először az apját...

CSÖPI Erről mások az értesülesem. 1972-ben épültél rá Ivánovicsra az antikváriumban, ahol eladó volt. Többnyire zárás előtt kerested fel ott, és együtt mentetek inni a Három Pontyba, hetente körülbelül egyszer, amíg 1975-ben gyanút nem fogott. Lespiclizett, mire te felképtel, ami egyébként nagy hősiességre vall, hiszen Ivánovics roncs volt, amióta az internálótáborban leverték a veséjét. Aztán két évig nem ittak együtt. A zuhanyzóban azonban rád ismert...

DAGI Hihetetlenül élénk a fantáziád...

CSÖPI Minthogy Tóth először a mi múltunkat tisztítja meg, nemsokára kezébe lesznek összes irataink. Főként ha személyesen veszi át őket. Akkor majd kiderül, hogy fantáziálok-e. Mondd, ez a Tóth annak idején nem került a látkörödbe?

DAGI Nem emlékszem. Tóth annyi van, hogy Dunát lehet velük rekeszteni. Miért került volna a látkörömbe?

CSÖPI Mert az utolsó két évben rendszeresen együtt ivott Ivánovicsal.

DAGI Magad mondtad, hogy én viszont épp az utolsó két évben nem élvezhettem Ivánovics társaságát.

CSÖPI De nem mondtál le róla, és rá is találtál egy másik kocsmában, a Tök Ászban.

DAGI Ez sem igaz.

CSÖPI Ide nézz, itt egy újságkivágás Tóthról. Éppen dedikálja utolsó regényét. Tegnap elolvastam, tényleg egészen jól ír az ürge. Főhőse egy belügyes, aki tagja egy vadásztársaságnak. Tíz-tizenkét éves kis csajokat cipel ki vadlesre, felküldi őket maga előtt a létrán, a szoknyájuk alá kukkol, de nem nyúl hozzájuk, csak élvezzi a gondolatot, hogy bármit megtehetne velük... Üzekedő özeket mutat nekik...

DAGI Nem érdekelnek az ilyen disznóságok. Mutasd a képet.

Csöpi újságkivágást tesz Dagi elé. Ez hosszan nézi

Sohase láttam ezt az embert.

CSÖPI Kár. Jó volna megtudni, miért ragaszkodik ahhoz, hogy személyesen vegye át a munkájához szükséges irományokat.

DAGI Mire gyanakszol?

CSÖPI Talán ő sem szeretné, ha iratai mások kezébe kerülnének.

DAGI Ritka pillanat ez, Csöpi: úgy érzem, igazad van.

Nyílik az ajtó. Tóth be. Nyitva hagyja az ajtót

TÓTH Szervusz, Cvibak. Weinhardt úrral találkoztam ma már, de téged nem láttalak közös barátunk halála óta.

CSÖPI Akkor mégiscsak ismerik egymást.

DAGI Nahát, micsoda meglepetés. Mondd csak, Koller, mióta hívnak téged Tóthnak?

TÓTH Mit Kollerezel, te agyalágyult? Hétéves korom óta Tóthnak hívnak.

DAGI Nekem Kollert mondtál. Így is hívtalak mindig.

TÓTH Félrebeszélés.

CSÖPI (*Tóthnak*) Maga is letagadta, hogy ismeri Cvibak urat.

TÓTH Az csak pillanatnyi emlékeztetkiesés volt.

CSÖPI Hát Éva kisasszonyt hol hagyta?

TÓTH Éva kisasszonyt rosszullet fogta el, így hát a szünetben hazavittem taxin.

DAGI Csákfőre?

TÓTH A Lőrés utcába. Elseje óta a vállalat bérel ott neki egy egyszobás lakást.

CSÖPI Ezt nem is tudtam.

TÓTH Vitéz úr személyesen intézkedett erről.

CSÖPI Nem kétlem, hogy maga tartott ott már írói terepszemlét.

TÓTH Mire céloz? *(Csönd)* Hazavittem, de aztán nem mentem vissza a színházba. Egy öregember az első felvonás elejétől a végéig arról hablatyolt, hogy meg akar halni. Gondoltam, a második felvonást megspórolom magamnak.

CSÖPI Rakjuk ki becsületesen a kártyáinkat. Maguk ketten régi cimborák. Dagi letagadta ezt, pedig nemcsak a nevét említettem, hanem fotót is mutattam neki magáról. Maga pedig azt állította, hogy sosem hallotta a nevét, majd három órával később meglátta, és néven szólította. Ebből arra következtetek, hogy össze akarnak fogni ellenem. Milyen célból?

DAGI Te meg úgy intézted a mai délutánt, hogy nélkülem találkozhass Kollerrel, vagyis pardon, Tóthtal. Ebből arra következtetek, hogy össze akartál vele fogni ellenem. Milyen célból?

TÓTH *(Csöpinek)* Maga pedig meg akarja akadályozni, hogy Vitéz úr engem bizzon meg az eredeti iratok átvételével. Nekem kell azokkal dolgoznom, nem magának!

CSÖPI Eredetileg azt szerettem volna javasolni, hogy teremtsünk bizalmi állapotot egymás között, mert ez a vállalkozás közös érdekünk. De belátom, hogy bizalmi állapot köztünk nem jöhet létre, mert szilárd elképzeléseket alakítottunk ki magunkban egymás jelleméről. Azt javaslom tehát, hogy bizzunk egymásban, és aki a másikat tönkreteszi, az magának is árt.

TÓTH Milyen alapon beszél rólam úgy, mintha együtt őriztük volna a disznókat?

CSÖPI Csakugyan kívánja, hogy feleljek a kérdésére?

DAGI Ne kívánd. Nem kívánja.

TÓTH Ha kérdezek valamit, akkor feleletet várok.

Éva megjelenik az ajtóban

CSÖPI Meg is kapja. Figyeljen jól. Maga azért akarja személyesen átvenni az iratokat, hogy eltüntesse közülük a saját nyomait.

TÓTH Az ilyen állítást bizonyítani kell.

CSÖPI Pár nap türelmet kérek.

TÓTH Bizonyítéka nincs még, de már látja rajtam, hogy eltüntetni való nyomaim vannak? Közlöm magával, hogy fiatal koromban meglehetősen jól bokszoltam. *(Közel megy Csöpihez)* Ezt nem látja rajtam?

CSÖPI *(a zsebébe mélyeszi jobb kezét)* Nem.

TÓTH Mi ez a látványos mozdulat?

DAGI Elég a hülyéskedésből!

TÓTH Vegye tudomásul, hogy kölyökkoromban Papp Laci is foglalkozott velem.

CSÖPI Keresztüllőlek, te barom. És lesz tanúm, hogy te támadtál meg.

DAGI Rám ne számíts!

TÓTH Ég önökkel, uraim. *(Megindul az ajtó felé. Meglátja Évát, és megtorpan)* Hallottad, mit okádott rám ez az okos ember?

ÉVA Hallottam.

TÓTH Csak nem hiszel neki?

ÉVA Én senkinek sem hiszek. Apám halála óta az Istennek sem.

CSÖPI Kezét csókolom, Éva. Maga is megunta a nyavalgató öregget, aki mindenáron meg akart halni?

ÉVA Miféle öregget?

CSÖPI *(Tóthnak)* Pont efféle kérdésre számítottam.

DAGI *(Tóthnak)* Miről beszélnek ezek?

TÓTH *(Daginak)* Weinhardt úr ezen az ármányos módon szedte ki Évából, hogy nem voltunk színházban. Na és? Mi köze hozzá?

CSÖPI Magának nem erőssége az igazmondás, és ezt nem is vehetem rossz néven. Hiszen az utóbbi években abból él, hogy történeteket agyal ki.

TÓTH *(Csöpinek)* Az aktákat az alezredes úrtól meg a főbíró úrtól én veszem át, mert nekem kell kitisztogatnom a táborig latrinájukat. Hitelesen csak a teljes anyag ismeretében dolgozhatom. Maga pedig gondoljon, amit akar. *(Évának)* Kérlek, Éva, tájékoztasd Vitéz urat, hogy ez nemcsak az én feltételem, hanem a sikeres munkáé is.

ÉVA Már tájékoztattam telefonon. Miután elloholtál tőlem. Azért jöttem utánad, mert sejtettem, hogy itt megtalálom az összes érdekelt urat. Vitéz úr melegen érdeklődött ennek az irodahelyiségnek az állapota iránt. Mondtam neki, hogy jövő csütörtökre kész lesz a berendezés. Erre ő megkért, hogy tudassam önökkel: a Tiszta Múlt Kft. jövő pénteken délelőtt tíz órakor értekezlettel kezdi meg munkáját. *(Tóthnak)* Te pedig már holnapután átveheted a cég munkatársaira és családtagjaikra vonatkozó összes iratot.

CSÖPI A saját magáról szóló iratokat is?

ÉVA Nem, azokat más nézi át.

DAGI Kicsoda?

ÉVA Nem maga.

CSÖPI Hát ki?

ÉVA Maga sem.

TÓTH Te tudod, hogy kihez kerülnek az irataim, ha egyáltalán vannak ilyenek?

ÉVA Mi közöd hozzá?

TÓTH A saját irataimhoz csak van közöm, nem? Kihez kerülnek?

ÉVA Vitéz úr meghagyta, hogy ezt ne kössem az orrodra. És most megyek. *(Tóthnak)* Hazakísérsz?

TÓTH *(Csöpinek)* Közös érdekünk, hogy ez a beszélgetés ne maradjon fent.

CSÖPI Egyetértünk. *(Az ablakot félig elfedő függöny mögül elővesz egy magnót, és letörli a kazettát)*

ÉVA Fogadni mernék, hogy az íróasztal egyik fiókjában is van magnó.

CSÖPI Milyen igaz. *(Elővesz egy magnót a fiókból, és letörli a kazettát)* Maga is törölje le a magáét. Ezért már úgysem várhat Vitéz úrtól húszezer dollárt.

ÉVA Rendben van. *(Elővesz a táskájából egy magnót, és letörli a kazettát)*

DAGI Nálam nincs magnó.

TÓTH Nálam sincs. Én a fejemben tartom, amire szükségem van.

CSÖPI Az jó. Csak el ne veszítse egyszer a fejét.

5. jelenet

A már ismert irodahelyiség, berendezve. A falon villamos óra, mely negyed tizenegyet mutat, továbbá tájképek, egy Budapestet ábrázoló nagy metszet, mely halványkék zászlócskával van teletűzdelve, és egyetlen nagyméretű arckép, mely Vitéz Henriket, Vitéz Árpád édesapját ábrázolja. Az asztalfőn Vitéz Árpád ül, jelen vannak: Dag, Csöpi és Tóth. Árpád mellett ládika kartotékokkal. Egy szék üres

ÁRPÁD *(az órát nézi)* Nahát. Nem várunk tovább. Time is money. Apám mindig erre tanított. A fürdőszobában a tükör mellé mindennap kiakasztotta aznapi tennivalóit, hogy borotválkozás közben felkészüljön rájuk. Ezt a methodot eltanultam tőle. Ma azt olvastam a papíron, hogy companynk tíz órakor közös értekezlettel megindítja működését. Eppen ideje. A varakozás óriási. Éva kisasszony volt szíves kartotékokat felfektetni jövő kuncsaftjainkról. A falitérképen kis halványkék zászlócskával jelöltük meg a lakhelyüket. A már ellátott kuncsaftok zászlócskáit pirosakkal cseréljük majd fel. Így aztán napról napra figyelemmel kísérhetjük a Tiszta Múlt Limited Company sikeres tevékenységét. Az érdeklődés akkora, hogy egy napot sem veszthetünk. Az emberek a szabadság küszöbén a ragyogó jövőbe pillantanak, és of course feltámad bennük az igény, hogy múltjukat ehhez a ragyogó jövőhöz igazítsák. Mél-

tónak akarnak bizonyulni erre a jövőre, uraim, és nekünk tisztelnünk kell ezt az óhajukat. Ez kettős kötelességünk: egyrészt patriotic, mert a haza annál boldogabb, minél kiegyensúlyozottabbak a polgárai, másrészt a businessnek is tartozunk ezzel. Ennek semmi köze a zsidó kufarkodáshoz, mert minket a businessben is ideák vezetnek. Apám mindig arra tanított, hogy nem a business van értünk, hanem mi vagyunk a businessért, vagyis a business nemcsak jóléttel ajándékoz meg bennünket, hanem életcélt is biztosít azáltal, hogy átadjuk magunkat neki. Kuncsaftjaink életrajzát kétféle módon kell hozzáigazítanunk a kibontakozó jövő követelményeihez. Egyrészt el kell hagynunk belőle a motívokat, amelyek nem igazodnak a marketgazdaság és a többpártrendszer moral követelményeihez. Másrészt a kiiktatott motívokat olyanokkal kell felcserélnünk, amelyek harmonizálnak ezekkel. Az urakat hassa át annak tudata, hogy mi a mi munkafeladatainkat nem hazugságok segítségével oldjuk meg, hiszen a korszellem szolgálata sohasem hazugság, és a magyar ember egyébként sem hazudik, hanem az új democracy szellemében oldjuk meg őket, mert a democracy annál erősebb, minél több ember érzi benne otthon magát. Márpedig csak ott érezhetjük otthon magunkat, ahol megbecsülnek bennünket. Ezért kell az erre rászoruló biographyt úgy átférfalni, hogy megbecsülést ébresszenek honfitársainkban. Megbecsülést és bizalmat. Remélem, meg vagyok értve. Kérdés van? *(Csend)* Akkor folytatom Limited Companynk... Hogy is mondják ezt magyarul? *(Csend)* Mi a cégünk neve magyarul?

DAGI Tiszta Múlt Kft.

ÁRPÁD Kft. Úgy van, kft. Tehát folytatom Limited Kft.-nk belső tagolódásának ismertetésével. A vezérigazgatói posztot magam töltöm be, de minthogy a beruházásokhoz szükséges alaptőke túlnyomó többségét imádott édesapám biztosítja, címemet tekintve nem vezérigazgató vagyok, hanem a vezérigazgató teljeskörű megbízottja. Édesapám, dr. Vitéz Henrik az általunk produkált haszon hetven százalékát visszaáramoltatja a Limitedünkbe, ami nagyvonalú elhatározás a részéről. Hálánkat és csodálatunkat az ülés után dísztelegramban fogjuk együttesen kifejezni neki. A kuncsafttoborzási osztályt Weinhardt és Cvibak urak együttesen vezetik, később még üzletünk terebélyesedésével számos munkatárs fog a kezük alá dolgozni. A helyesbített biographyk fantáziadús megkomponálásáért Tóth úr lesz felelős, és ő lesz a mi megbízottunk, aki hivatalos helyekről az okmányokat átveszi. Éva kisasszony egyelőre a titkárnői teendőket látja el, de ha később kedvet érez rá, akkor Tóth úr munkáját fogja segíteni, mert a történetek élethű kialakításához női empathyra is szükség lehet. Ez esetben új titkárnőt kell alkalmaznunk. Éva kisasszony már ajánlott is nekem valakit, de az illető nevét csak akkor teszem majd nyilvánossá, ha munkába állása esetleg actuellé válik. Kérdés van? *(Csend)* Apropó Éva kisasszony: tudja valaki, hogy miért késik? *(Csend)* Tóth úr? *(Csend)* Akkor most még beszámolok arról, hogy Tóth úr volt szíves elkészíteni belső munkatársaink biographyjának részletes vázlatát. Erre szükségünk van, mert Cvibak és Weinhardt urak authenticall életrajza megalapozhatja Limited Kft.-nk számára a kuncsaftok érdeklődését és bizalmát. Tóth úr ez esetben úgy végezte el munkáját, hogy nemcsak a javított biographyt bocsátotta rendelkezésemre, hanem az eredeti, valóságos storyt is, hogy láthassam, miként csoportosítja át practical szükségleteknek megfelelően a tényeket. El vagyok ragadva, Tóth úr, ön zseniális író! Fantáziavilágát valóságos elementsekből építi fel, és nekünk pont ez kell! Mesteri, ahogy például Cvibak úr életét megoldja. Cvibak úr ugyanis egy időben szorult helyzetének és zsarolásoknak a következtében olyan helyzetbe került, hogy informálnia kellett a rendőrséget egyebek között Éva kisasszony édesapjának, Ivánovics úrnak a political magatartásáról. Itt jegyzem meg, hogy Ivánovics úr egy hero volt, a forradalom

után internálták, így hát Ivánovics úr védelme a revolution védelme is egyben, patriotic kötelesség. Nagyon kíváncsi vagyok, hogy Éva kisasszony tetszését megnyeri-e az a mód, ahogyan Tóth úr néhány határozott vonással átférfalta Cvibak úr jelentéseit. Ezek Tóth úr igen authentic változatában kizárólag Ivánovics úr ivási szokásairól adtak felvilágosítást, és ezeket Tóth úr Ivánovics patriotic szenvedéseiből vezette le, hihetően, sőt az igazságnak is megfelelően. A hihető ugyanis nem mindig igaz, és az igazság nem mindig hihető, ezért bámulom Tóth úr munkáját, mert ezt a két dolgot összehozta. Minthogy Éva kisasszony nincs itt, elárulom, hogy Ivánovics úr személye kihat Weinhardt úr biographyjának megrajzolására is, mert az iratokból kiderül, hogy Weinhardt úr...

TÓTH Vitéz úr, elnézést, hogy félbeszakítom, de jelentésemnek az a része, mely a munkám alapjául szolgáló valóságanyagot tárja fel, kizárólag önnek szól.

CSÖPI *(súgva, Tóthnak)* Szétverem a pófadat.

ÁRPÁD Ahogy gondolja. Egyébként cégünket egybekovácsolják a közös motívok. Kifejezetten serkentő, hogy olyan titkok nyomára bukkantunk, melyek együttműködésre készítetik majd a kollégákat. Most nyíltan beszélhetünk erről, mert nem kell tekintettel lennünk Éva kisasszony érzékenységére. Így hát elárulhatom, hogy Éva kisasszony édesapja activityknék úgyszólván, hogy is mondjam, középponti, symbolical figurája, hiszen közös eredetű titkok láncolatával kovácsolja egybe két alapító munkatársunkat, mert mint ahogy említettem, Weinhardt úr...

TÓTH Már kértem a vezérigazgató urat, hogy a jelentésem alapjául szolgáló autentikus okmányokat titkos anyagként kezelje.

CSÖPI *(bokán rúgja Tóthot. Ez feljajdul)* Pardon.

Csengetés

ÁRPÁD Csakhogy befutott Éva kisasszony. Javaslom, hogy akkor a jelenlegi témát fuggesszük fel.

Kordáné be. Igen elegáns, de leri róla, hogy nem érzi magát otthon öltözékében

KORDÁNÉ Korda Sándorné vagyok, az Évike édesanyja. *(Árpádnak)* Úgy tudom, a lányom beszélt már magának rólam.

ÁRPÁD Yes. Yes, hogye.

TÓTH Szia, Marika. Milyen elegáns vagy. Több mint tíz éve nem láttalak. Hogy megfiatalodtál!

KORDÁNÉ Ne gúnyolódj, Elek.

TÓTH De tényleg! Míg az első férjed élt, nem voltál ilyen elegáns.

ÁRPÁD Örvendek, hogy megismerem, de hol marad Éva kisasszony? Talán ágynak esett?

DAGI *(Tóthnak, súgva)* Ágynak esett – ez jó.

KORDÁNÉ Nem. Azt üzeni, hogy beszélni szeretne Weinhardt úrral és veled is, Elek, mielőtt eldönti, hogy vállal-e a kft.-ben alkotói munkát. Odahaza várja először Weinhardt urat, aztán téged.

ÁRPÁD Nagyon szokatlan eljárás.

KORDÁNÉ Már gyerekkorában is ilyen kiszámíthatatlan volt a lányom. Amióta szegény Ivánovics meghalt, egyszerűen nem bírok vele. Akkor tizenkét éves volt. A temetés estéjén eltűnt hazulról. Bemászott a temetőbe, és az apja friss sírján aludt el.

Csöpi felnyög

ÁRPÁD Hát magának mi baja?

TÓTH Elnézést, véletlenül a lábára léptem.

Dagi nevet

KORDÁNÉ *(Árpádnak)* Azt is üzeni a lányom, hogy titkárnői állásra nem érez kedvet. Az Elek ügyosztályán azonban szívesen

dolgozna, ha a két beszélgetés eredménye kedvező. Mármost ön azt ígérte a lányomnak, hogy engem vesz fel titkárnőnek, ha ő nem tart erre a pozícióra igényt.

ÁRPÁD Úgy van, ezt ígértem. De alkalmaztatása még függ attól, hogy számíthatunk-e a lány munkájára. Így hát Weinhardt és Tóth urak után én is felkeresem Éva kisasszonyt.

DAGI Ha mindhárman felkeresik, akkor nekem mi marad belőle? (Nevet)

ÁRPÁD Hogyan?

DAGI Csak vicceltem.

ÁRPÁD Maga túl sokat viccel.

DAGI Elnézést kérek. (Nevet)

ÁRPÁD Silence!

TÓTH (Árpádnak) Vajon mit akar tőlem Éva? Nincs erről valami elképzelése? Ma reggel felugrottam hozzá, hogy együtt jöjjünk ide, és rendkívüli állapotban találtam. Mintha valaki ellenem uszította volna. (Csöpire mered)

CSÖPI Én ezen a héten nem is láttam Évikét.

Csend. Tóth tovább bámolja Csöpit

ÁRPÁD (Tóthnak) Nos hát, my dear, annyit elárulhatok, hogy a magára vonatkozó belügyminisztériumi papereket Éva kisasszony nézte át.

Csend. Csöpi füttyörészik

(Csöpinek) Ne füttyüljön! Ha Tóth úr diszkrétciót kért az önre vonatkozó adatok tekintetében, akkor nem volna fair, ha a rá vonatkozó új információkat nyilvánosságra hoznám.

CSÖPI Értem.

TÓTH Mit ért, maga szerencsétlen?

CSÖPI Azt, hogy maga miért iszogatótt olyan szívesen Éva kisasszony papájával.

TÓTH (Árpádnak) El kell túrnöm ezt az aljas gyanúsítást?

ÁRPÁD (Csöpinek) Semmit sem érthet, mert én nem mutattam meg magának ezeket a papereket. (Táskájából egy köteg iratot vesz elő) Éva kisasszony elhozta a materialt a repülőterre. Tóth úr majd feldolgozza ezt is, mint az összes többit, és akkor a javított változatot nemcsak el szabad, hanem el is kell olvasniuk.

KORDÁNÉ Nahát, Elek, nem jutok szóhoz....

TÓTH (Árpádnak) És ha bebonyolítom magának, hogy ez a papírsaláta itt mind hamisítvány?

CSÖPI (Árpádnak) Mutassa csak. Ha valamihez, akkor ehhez értek.

ÁRPÁD Tóth úrral szemben nincs szükségem expertre. (Elteszi a paksamétát. Tóthnak) Holnap megkapja tőlem a másolatokat.

KORDÁNÉ Ezt álomban sem gondoltam volna, Elek. Engem ágyba csaltál, Évikét csábítgatod, és lám csak, a férjemet meg besúgtad... Nagyon csalódtam benned.

ÁRPÁD Silence! (Tóthnak) Én azt várom öntől, hogy saját életét éppolyan generosityvel költse át, mint kollégáit. Kicsinyes tagadás helyett a tények nagyvonalú interpretationével álljon elő! És akkor mi sokszorosítjuk majd a maga autobiográfiáját. Legyen az ön autobiográfiája mágnes, mely a mi hogyszívójukhoz, kft.-nkhez vonzza a kuncsaftokat.

CSÖPI Ne inkább más író tisztítsa meg Tóth úr múltját?

DAGI Dehogynem! Hát persze!

ÁRPÁD A biográfiát Tóth úr maga írja meg. Erről nem tűnök vitát!

TÓTH (Kordánénak) Nem kellett téged ágyba csalni, Marika, mert az első kupica pálinka után kigomboltad a sliccemet.

Csöpi és Dagi hahotázik

ÁRPÁD Silence!

TÓTH A férjed impotens volt, szeretőd, a Korda folyton részeg, te pedig kielégíthetetlen.

KORDÁNÉ Én nem kielégíthetetlen voltam, hanem boldogtalan, mert csak használtál, Elek, de sohase szeretted. Azt reméltem, hogy megszabadítasz Kordától, te meg... (Sír)

ÁRPÁD Silence, ha mondom!

KORDÁNÉ Engem csak Ivánovics szeretett, de őt egy gazember nyomorékká verte! (Sír)

ÁRPÁD Silence! Limited Companynk sorsdöntő pillanathoz érkezett. Ha most nem tudjuk kihasználni rendkívüli szerencsénket, akkor nem is érdemeljük ki. Uraim, mi a Tiszta Múlt Limited Companyt alakítottuk meg, és nem a szent életű férfiak gyülekezetét. Az előbb, ahogy apám képeire néztem, esküszöm, megcsóvalta a fejét. Úgy viselkednek, mintha nem is magyar emberek lennének, hanem oláhok vagy cigányok! Vegyék észre, hogy nagyszerű dolgok történnek velünk! Mindnyájan érdekeltté váltak abban, hogy megtisztítsák a múltjukat, és a szerencse úgy hozta, hogy van egy central figure, akivel most, a halála után tizenhárom évvel kell mindnyájuknak a viszonyukat rendezniük. Ez egységbe kovácsolja a mi Limitedünket, és ez az egység segít majd bennünket egy egységes method kialakításában, amellyel összes kuncsaftunk múltját megtisztíthatjuk. Erre vártam! És most az apám is, nézzék csak, bólintott egyet! Mind vétkesek Ivánovics úr halálában, és nemsokára mind megtisztulnak a bűntől. That 's it! És meg kell tisztulniuk ahhoz, hogy mindenkit megtisztíthassanak. Oké?

CSÖPI Nem oké, mert nekem Ivánovics halálához semmi közöm.

ÁRPÁD Nem kellene illet mondania. Tóth úr átadta nekem a maga dossziéját.

CSÖPI Tóth úr rágalmi nem érdekelnek, hiszen csak saját magát akarja mások rovására tisztára mosni. Indulok Éva kisasszonyhoz. (El)

ÁRPÁD A félreértések rövid időn belül eloszlanak. Addig is egyezzünk meg annyiban, tisztelt asszonyom, hogy a maga holt férje a mi herónk, mitológiánk középponti alakja. Három férfi dolgozik múltunk, a magyar history utolsó capiteljének a megtisztításán. Mindhárman szerepet játszottak ugyanannak az embernek, a maga férjének, a nemzeti herónak a tönkretételében. Hogy hogyan és miképpen, azt részben tudjuk mindnyájan, részben pedig fényt derítünk rá, hiszen a múlt csak akkor tisztítható meg, ha élénk táru a piszka. Ezért kell sérelmeink dacára összefognunk. (Kordánénak, aki sír) Asszonyom, önt egyelőre kétezer dollárnak megfelelő kezdő fizetéssel felveszem Limited Companynk titkárnőjének. Éva kisasszony kiemelt munkatársunk lesz. Ha megtisztítjuk önmagunk múltját, akkor alkalmasak leszünk arra, hogy az egész várost, az egész országot megtisztítsuk, és hogy ebből a pócegdörből országnyi tavat csináljunk aranyhalaknak! Nagyon boldog vagyok, hogy közös talajról dobbanthatnak, a magyar földről, ahol az én őseim is éltek, és ahol élnünk kell, meg halnunk is kell, mint ahogy a költő mondja, hogy is hívják...? A költőt hogy is hívják? (Csönd) Nem tudják? Róla van elnevezve az a szép tér az excellent cukrászdával...

DAGI (súgva, Tóthnak) Csak valami baj ne legyen. Weinhardtnál pisztoly van.

ÁRPÁD Hogy hívják azt a teret? Illetve költőt? Apuka tudná. De itt már nem élnek olyan nagy magyarok, mint ő. Ezért kellett kivándorolnia.

TÓTH (Daginak) Még várok tíz percet, aztán utánamegyek.

ÁRPÁD (Kordánénak) Köszönöm, hogy eljött. Máris kap egy megbízatást. Rendeljen a Company számlájára egy nagy lexicont. A munkánkhoz szükség lesz mindenféle lexikonra. Meg Magyarország Historyjára. Csináltasson tíz polcot arra a falra, és legyen ott album meg könyv, historical könyvek, könyvek nagy emberekről, állatokról, találmányokról, perekről, rekordokról, legyenek térképek s a többi. És kereteztesse be aranykerettel apám photographyját. És hozzon egy képet Ivánovics

úrról, mert azt is felnagyítjuk és kiakasztjuk. És tegye ki a képét annak a nagy poetnek is, aki azt mondta, hogy itt élni-halni kell. Nyomozza ki, hogy ki volt az, és tegye ki a képét. És azt is kereteztesse be arannyal. Mert nemzeti tradition nélkül nem boldogulunk.

Kordáné el. Tóth feláll

Hova megy?
TÓTH Évához.

ÁRPÁD Ne siessen. Hadd beszéljék ki magukat Weinhardt úrral. Fogalmazza meg előbb a díszítáviratot apámnak. Adja tudtára, hogy megalakultunk. A munka harmonikus légkörben megindult. Hadd örüljön az öreg.

6. jelenet

Éva lakása. Egy szoba, melybe két ajtó vezet. Az egyik az előszobából, a másik a fürdőszobából. Ágy, szekrény, asztal, székek, könyvespolc, telefon. Éva pongyolában, mezítláb fekszik az ágyon. A pongyola alatt meztelen. Csengetnek. Kimegy, Csöpivel tér vissza

CSÖPI Hivatott. Mit óhajt?

ÉVA Három év óta, amióta először láttuk egymást, folyton a mellemre sandít. Akarja, hogy most megmutassam?

CSÖPI Legyen szíves.

Éva széttárja a pongyoláját

Olyan szép, mint amilyennek elképzeltem. Megérinthetem?
ÉVA Parancsoljon.

CSÖPI *(megfogja Éva mellét, majd elengedi, és leül egy székre)* Az állaga is elsőrendű.

ÉVA *(elfedi a mellét)* Mondják.

CSÖPI Ha jól értem, maga most felkínálkozik nekem.

ÉVA Maga kitűnő megfigyelő.

CSÖPI Csakhogy nemsokára befut Tóth úr is. Nem nyitunk ajtót neki? Vagy hármásban parancsolja?

ÉVA Láttam, ahogy a múltkor a zsebéhez nyúlt. Magánál pisztoly van. Ideadja, aztán szeretkezünk. Amíg nem jön Tóth úr.

CSÖPI És aztán?

ÉVA Aztán lelövöm Tóth urat, és tovább szerethetjük egymást, amíg a rendőség ránk nem töri az ajtót.

CSÖPI Vonzó terv, de keresztülvihetetlen, mert otthon hagytam a pisztolyomat.

ÉVA Hazudik.

CSÖPI És miért akarja mindenáron lelőni a szeretőjét? Megcsalta magát?

ÉVA Minek néz engem? Cselédlánynak, aki gyufát iszik szerelmi bánatában?

CSÖPI Maga a szeretője, és most le akarja löni. Miért?

ÉVA Mert besúgta az apámat, miközben viszonya volt az anyámmal. Nekem meg megjátszotta a nagy író, aki az igazságot keresi.

CSÖPI Terjessze el, hogy besúgó volt. Gondolom, bizonyítékai is vannak rá. Az neki mint ismert írónak igen kellemetlen lesz.

ÉVA Hogyan tehetném ezt, amikor egy olyan vállalat alkalmazottja leszek, amely az efféle aljasságok elkendőzésétől vár mesés jövedelmet.

CSÖPI Hagyja a fenébe ezt a vállalatot. Nem fog éhen halni, a feleségem biztosan visszaveszi a fodrászüzletbe. És akkor lesz időnk kiagyalni, hogyan buktathatjuk le Tóthot.

ÉVA Nem rossz ötlet. Vízszintes testhelyzetben kidolgozzuk, hogy miként állíthatunk csapdát neki.

CSÖPI Vízszintes testhelyzetben? Honnan veszi az ilyen kifejezéseket?

ÉVA Megálmodom őket. Mondja, Weinhardt, ha most magamra engedem, hajlandó elintézni Tóthot?

CSÖPI Ne csacsiskodjon. És takarja el a mellét meg a combját, különben magának esek, és megerőszkolom.

ÉVA Azt maga nem meri megtenni.

Csöpi feláll, járkál a szobában, kinyitja az asztal fiókjait, benéz a függöny mögé, az ágy párnája alá, benyúl a vázába

Nincs rejtett magnóm. Nem áll érdekemben, hogy ezt a beszélgetést megörökítsem.

CSÖPI És jól látom: bugyi sincs magán?

ÉVA Győződjön meg róla.

CSÖPI Lássuk csak. *(Leül Éva mellé az ágyra, benyúl a pongyolája alá)* Csakugyan nincs.

ÉVA *(Csöpi jobb zsebére érintve a nemi szervére teszi a kezét)* Húha! Ez már valami! A maga korában!

CSÖPI Hogyhogy az én koromban? Még csak ötvennyolc éves vagyok.

ÉVA Láttam én már harmincéveseket is, akik az istennek sem tudták felállítani.

CSÖPI Nem is sejtettem, Évike, hogy ekkora kurva vagy! *(Kigombolkodik, ráveti magát Évára)*

Éva vadul szájon csókolja, és közben kiveszi Csöpi zsebéből a pisztolyt. Csöpi rajta fekszik már, Éva pedig a tarkójára szorítja a pisztolyt

ÉVA Most mindjárt tarkón lölek, te disznó.

CSÖPI Te örült! Mit csinálsz? Csőre van töltve.

ÉVA Ezt reméltem. Ne mozogj, mert azonnal elhúzom a ravaszt.

Jó, hogy még nem jöttél belém, mert azt azért utálnám. Ide figyelj, te szaros állat. Tóth dokumentumokat mutatott arról, hogy te vagy az a főhadnagy, aki ronccsá verte az apámat.

CSÖPI Tóth hazudik!

ÉVA Többnyire hazudik, ez igaz, de a dokumentumok hitelesek. 1957. október 23-án, a forradalom egyéves évfordulóján, a kistarcsai internálótáborban előbb tarkón rugdaltad, aztán a veséjét tapostad szét. A dobhártyáját is beszakítottad.

CSÖPI Akkor jelents fel! De ne ölj meg! Könyörgök, ne ölj meg!

ÉVA Te verted ronccsá, vagy nem te verted ronccsá?

CSÖPI Mondom, jelents fel. Majd kivizsgálják.

ÉVA Nem vizsgálják ki, mert a súlyos testi sértés büntette '57 óta elévült. *(Bal kezével a takaró alá nyúl)* Milyen picike lett a pöcsöd. Ide figyelj, te disznó. Aki igazságot akar tenni, annak nem szabad törődnie a törvénnyel. Annak csak az igazsággal szabad törődnie.

CSÖPI Ne nyomd úgy a tarkómat a csővel. Ide figyelj, Éva, esküszöm, hogy jóváteszem, ami jóvátehető, a gyerekeim életére esküszöm!

Éva a bal kezével megrántja Csöpi haját. Paróka marad a kezében. Csöpi teljesen kopasz

ÉVA Meg mertem volna esküdni rá. Ismerem a feleséged parókait.

CSÖPI Hallgass már ide! Életjáradékot fizetek az anyádnak!

ÉVA Ne mocorogj, mert azonnal lövök!

CSÖPI Neked pedig egy összegben kétfélemilliót.

ÉVA Hármat.

CSÖPI Rendben.

ÉVA Ennyire taksálsz az apámat, te állat? Alku tárgyának tekinted, mint egy vásári birkát? Á, minek is beszéllek...

Megszólal a telefon. Éva tarkón lövi Csöpít, legurítja magáról a padlóra, majd felveszi a kagylót

Jöhetsz, persze hogy jöhetsz. Elment már. Órült ember, mindenáron meg akart baszni. Igen, igen, jól hallod. Hol vagy? Oké, várlak.

Leteszi a kagylót, bevonszolja Csöpi hulláját a fürdőszobába, felmossa a padlót, beveti az ágyat, felöltözik, retiküljébe teszi a pisztolyt és a parókát. Csengetnek. Kimegy, és Tóthtal tér vissza

TÓTH Elismerte, hogy ő verte rokkantá az apádat?
ÉVA Nem tehetett mást. Túl jó bizonyítékokkal láttál el.
TÓTH És mégis kanoskodott.
ÉVA Igen. Nyilván azt hitte, hogy a faszával jobb belátásra bírhat.
TÓTH Mi van veled, Éva? Nem szoktál így beszélni.
ÉVA Most meg így beszélek. Ne pofázz bele mindenbe, hallod?
TÓTH Mi bajod?
ÉVA Az a bajom, hogy mindenbe belepofázol.
TÓTH És most mi vele a terved?
ÉVA Feljelentem.
TÓTH Semmi értelme. A nehéz testi sértés meg az efféle bűncselekmények 1957 óta már régen elévültek.
ÉVA És a besúgás meg ilyesmik?
TÓTH Azok nem évültek el, mert nem is voltak soha bűncselekmények.
ÉVA A besúgás jogilag nem üldözhető?
TÓTH Nem hát. Ne ülünk le?
ÉVA Ülünk.

Leülnek az asztalhoz

Tehát ha valaki tönkretesz egy egész családot, az jogilag rendben van?
TÓTH Rendben nincs, de nem üldözhető. Igazságot az emberek között csak a művészet tehet meg az erkölcsfilozófia.
ÉVA Áhá. Ezért lettél író. Hogy igazságot tegyél.
TÓTH Nem. Író azért lettem, hogy ne kelljen napi nyolc órán át villanykörtéket előállítanom.
ÉVA Besúgásból nem tudtál volna megélni? Azért nem fizettek?
TÓTH Rendben van, Éva. Bevallom, amit reggel tagadtam még...
ÉVA Nincs is más választásod. Negyvenöt jelentésedet olvastam. Csináltam belőlük másolatot. Az egyik paksamétát Vitéznek adtam, a másikat egy ügyvédnek.
TÓTH Ügyvédnek kár volt adnod. Mondom, ebből nem lehet összeütni egy pert.
ÉVA A franc akar pert.
TÓTH Miért akarnál? Nem is a per érdekes itt, hanem hogy megértsd: csapdába estem. Ha vadállat esik csapdába, lerágja a lábát, hogy kiszabaduljon. De én csak ember vagyok, és nem tudom lerágni a lábamat. Igyekeztem nem túl sokat ártani neki...
ÉVA Besúgójelentéseket gyártottál az apámról, miközben az anyámmal viszonyod volt. Igaz vagy nem igaz?
TÓTH Nem volt viszonyom az anyáddal. Kétszer vagy háromszor megerőszkolt, ez igaz, de viszonyom nem volt vele.
ÉVA Én is megerőszkoltalak?
TÓTH Te nem. Téged szeretlek.
ÉVA Miért lettél besúgó?
TÓTH Mert megfenyegettek.
ÉVA Hogy megölnek, mint a műhelyfőnöködet?
TÓTH Igen.
ÉVA Kettéfűrészelnek az erdőn?
TÓTH Mondjuk.
ÉVA Szerintem senkiket sem ölték meg soha.
TÓTH Azt is mondták, hogy egy sorom sem jelenhet meg, ha nem állok kötélnek.

ÉVA Áhá. Tehát az írói becsvágy vitt rá.

TÓTH Nem a becsvágy, hanem a ragaszkodás életem későn megtalált értelméhez.
ÉVA Ezt nevezed csapdának?
TÓTH Többek között. De apádról semmi olyat nem jelentettem, amit nem tudtak róla.
ÉVA Tiszta Múlt Kft.
TÓTH Nagyon szerettem az apádat, és azt gondoltam, hogy ő is jobban jár, ha én jelentek róla, mint ha más.
ÉVA Tiszta Múlt Kft. Könyörgök, találj ki valamit, amitől megértlek.
TÓTH Szeress engem, Éva. Te vagy az első, akitől ilyet kérek. Minden facér nő, nem is tudom, miért, meg akarja magát hátagatni velem, és én többnyire eleget teszek nekik, nem is tudom, miért. De te vagy az első, akit arra kérek, hogy szeressen.
ÉVA Tegnap még szerettelek.
TÓTH Esküszöm, hogy nem ártottam az apádnak.
ÉVA Mit bámulsz?
TÓTH Mi csöpög ott az ágy alatt? Mi az a tócsa?
ÉVA Tócsa? Nincs ott semmilyen tócsa! Egyszer azt jelentetted az apámról, hogy a náci Németországhoz hasonlította a Szovjetuniót.
TÓTH Ezt meg honnan veszed?
ÉVA Vitéz páncélszekrényében kikereshetné azt az irományt, ha volna még rá időd.
TÓTH Hogyhogy ha volna még rá időm?
ÉVA Csak azt akartam mondani, hogy nem érdemes tagadnod. Az ügyvédnél is van példány az iratokból. Előre gondoskodtam enyhítő körülményekről.
TÓTH Mikről?
ÉVA Nem érdekes...
TÓTH Könyörgök, hidd el: áldozat vagyok én is. Nekem megígérték, hogy megsemmisítik a jelentéseimet. *(Feláll, Évához akar lépni)*
ÉVA *(kezt a retiküljébe mélyeszi)* Ül vissza.
TÓTH *(leül)* Becsületszavamra megígérték. Aztán becsaptak.
ÉVA Nagyon megalázó hallgatni, ahogy védekezel.
TÓTH Engem be szabad csapni?
ÉVA Hallgass.
TÓTH Azon miért nem háborodsz fel, ha engem csapnak be?
ÉVA Könyörgök, hallgass.
TÓTH Te, Éva, az vértócsa ott az ágy alatt.
ÉVA Nem védekezhetsz vacakabbul, Elek. *(Kiveszi a retiküljéből Csöpi parókáját, és odadobja Tóthnak)* Vedd fel!
TÓTH Ez a Weinhardt haja!
ÉVA Úgy van. Vedd fel.
TÓTH Amikor azt a szovjetellenes kifakadást megemlítettem, akkor az apád nem élt már. Összefoglaló jelentést kellett írnom...
ÉVA Vedd fel a parókát!
TÓTH De miért?
ÉVA Vedd fel!
TÓTH Legyen meg a te akaratod. *(Felveszi a parókát)*
ÉVA Így hasonlítasz is rá.
TÓTH Halála után bármit írhattam róla, hiszen már nem árthatam neki.
ÉVA Most már nem érdemes hazudoznod. Ne hidd, hogy nekem könnyű. Szép testű pali vagy, és eszed is van. Megjátsszod, hogy te vagy a világ ura, de lesír rólad, hogy ránk vagy utalva.
TÓTH Hogyhogy rátok?
ÉVA Ne vedd le a parókát!
TÓTH Kikre vagyok utalva?
ÉVA A nőkre. *(Megszólal a telefon)* Vitéz úr? Persze hogy jöhet. Már nagyon várom. Igen, mindketten elmentek már. Hány perc múlva ér ide? Rendben van, addig rendet csinállok. *(Leteszi a kagylót. Táskájából előveszi a pisztolyt, és ráfogja Tóthra)* Meggyőztél arról, hogy nekem az állam nem szolgáltat igazságot, és ezért a saját erőmre vagyok utalva.
TÓTH Megőrültél. Hülyéskedsz, ugye?

ÉVA Nyomás a fürdőszobába, különben lelőlek, mint egy veszett rókát.

TÓTH És ha bemegyek, akkor kiengedsz, miután elment a Vitéz?

ÉVA Ha nem mész be, azonnal lelőlek.

Tóth kinyitja a fürdőszobaajtót, és felüvölt. Éva hátulról tarkón lövi, majd belöki a fürdőszobába, és becsapja az ajtót. Elteszi a pisztolyt, és zokogni kezd. Csengetnek

(Kiabál) Pillanat. Csak rendbe hozom magam. *(Elteszi a pisztolyt, tükröt vesz elő, rendbe hozza magát, a padlóig húzza az ágyterítőt, majd kimegy, és Árpáddal jön vissza)*

ÁRPÁD Milyen szép maga... milyen... milyen exciting.

ÉVA Maga a harmadik éppen, aki meglátogat, és rögvést ilyen szöveget nyom nekem.

ÁRPÁD Nyomom? Hogyhogy nyomom?

ÉVA Egy szó mint száz, jönnek ide egymás után, és mind meg akarnak baszni.

ÁRPÁD Hogy beszél? Magyar lány létére! A magyar lány szemérmes.

ÉVA Egyszóval maga nem akar megbaszni?

ÁRPÁD Én... én... I love you, Éva. És boldog lennék, ha egymásra találnánk... Perfectly. Érti, mire gondolok?

ÉVA Értem hát. Én is ezt mondtam, csak más szavakkal. Foglaljon helyet.

Leülnek. Éva cigarettára gyújt

ÁRPÁD Úgy döntöttem, hogy magára való tekintettel felveszem titkárnőnek az édesanyját, egyelőre kétdolláros fizetéssel. Felveszem, pedig még nagyon sokat kell tanulnia ahhoz, hogy egy jól működő, kiterjedt kliensi hálózattal rendelkező Limited Company vezérigazgatói titkárnője legyen. De maga majd segíteni fog neki, hogy beletanuljon. Of course, magának is bele kell még tanulnia ebbe, de én mindig ott leszek majd magával, és segítek. Mármost nem várhatom el az anyjától, hogy férje besúgójával és gyilkosával együtt dolgozzon, ezért a cég kölcsönös megegyezéssel megvált Cvibak úrtól. Adtam neki húszezer dollár compensationt. Minthogy azonban Weinhardt úrnak is része volt édesapja tragédiájában, sőt talán az ő része a legnagyobb, tőle is meg kéne válnunk. Csakhogy ő rendkívül ügyes ember, őt nehezebben nélkülöznénk. Mit gondol, el tudjuk titkolni édesanyja előtt, hogy Weinhardt úr verte rokkant-tá az édesapját?

ÉVA Szerintem el tudjuk titkolni. A baj csak az, hogy Elek is besúgta az apámat.

ÁRPÁD Ebben nem látok problémát. Tóth úr olyan okos és talented. Majd úgy adjusztálja a történetet, hogy a maga anyukája elhiggye: a jelentések teljesen ártalmatlanok voltak. *(Éva térdére teszi a kezét)* Mondja csak, Éva: szimpatikus vagyok én egészen kicsikét magának?

ÉVA Egészen kicsikét.

Árpád keze óvatosan megindul fölfelé

De meg kell mondanom, hogy egy magyar lányt nem illik így tapizni.

ÁRPÁD Pardon. *(Visszahúzza a kezét)* Én azt szeretném, ha mi ketten együtt vezetnénk ezt a vállalatot, Tóth és Weinhardt urak pedig azt csinálnák, amit mi parancsolunk nekik. *(Ismét megfogja Éva térdét)*

ÉVA Kitűnő elgondolás.

Éva eloltja Árpád kézfejét a cigarettájával

ÁRPÁD *(üvöltve)* Auuuu!

ÉVA Pssst.

ÁRPÁD Megőrült? *(A kezére mutat)* Fáj!

ÉVA Pssst.

ÁRPÁD Mit pisszeg? Van itt valaki?

ÉVA Hát persze. Mindketten itt vannak.

ÁRPÁD Hol?

ÉVA *(suttogva)* Bezártam őket a fürdőszobába.

ÁRPÁD Viccel?

Éva megrázza a fejét

Akkor miért nem dörömbölnék?

ÉVA Mert félnek tőlem. *(Kiveszi retiküljéből a pisztolyt, és ráfogja Árpádra)* Rájuk fogtam ezt a pisztolyt, tudja. Mert meg akartam

őket ijeszteni, büntetésből, amiért tönkretették az apám életét. ÁRPÁD Tegye el a revolvert! Könyörgök! Én nem is láttam az apját! Én sosem ártottam neki!

ÉVA Cöcö. Cöcö. Azt hiszem, akkor járok el a leghelyesebben, ha haladéktalanul lepuffantlak. *(Árpád nemi szerve felé fordítja a pisztoly csövét)*

ÁRPÁD No! Könyörgök! No!

ÉVA Szeretsz még?

ÁRPÁD Yes!

ÉVA Feleségül vennél?

ÁRPÁD Yes!

ÉVA És ha most szétlövöm a töködet, akkor hogy állsz helyt a nászéjszakán?

ÁRPÁD What do you say?

ÉVA És ha az a seggfej apád megtiltja, hogy elvegyél?

ÁRPÁD Nem tiltja meg!

ÉVA Amilyen barom, még nehézségeket támaszt, mert nincs vagyonom.

ÁRPÁD Nem támaszt nehézségeket.

ÉVA De azért barom, nem?

ÁRPÁD Of course! Barom, barom, barom!

ÉVA Na, akkor vonulj be a fürdőszobába, és beszélj meg alkalmazottaimmal, hogy milyen feltételek mellett dolgozzunk tovább.

Megindul a pisztollyal Árpád felé, ez rémülten hátrál a fürdőszobaajtó felé, Éva testének mindig más pontja felé irányítja a pisztolyt. Amikor Árpád az ajtóhoz ér, Éva kitarja az ajtót, belöki a fürdőszobába Árpádot, majd becsapja az ajtót. A fürdőszobából Árpád üvöltése hallatszik

Ha nem hallgat el, lelövöm magát is.

Az üvöltés elhallgat

Akkor is lelövöm, ha kinyitja az ajtót. *(Éva leül egy székre)* Na most, hogyan tovább? Megöljem? Ne öljem meg? Húha, majd nem elfelejtettem... *(Tárcsázik)* Mama? Nem, nincs semmi baj. Hogyhogy furcsa a hangom? Mindig ilyen furcsa. Ide figyelj, mama, kicsit összeveszttem Vitéz úrral, ezért azt tanácslom, hogy még ne mondd fel állásodat a postán. Ki tudja, mi lesz? Felmondani ráérsz, ha már aláírtad az új munkaszerződésedet. Ja igaz, és ami maradt a kazetta árából, azt ma reggel beraktam a konyhaasztalod fiókjába. Nem érdekes, mama, nem érdekes. Este felugrok, és mindent elmesélek. Csókolom. *(Leteszi a kagylót. Ücsörög)*

Árpád résnyire kinyitja az ajtót. Éva azonnal odalő. Árpád felüvölt, és becsapja az ajtót

ÁRPÁD *(hangja)* A vállam! Áááá! Engedjen ki! Édes Éva, engedjen ki, engedjen ki!

ÉVA Ha nem hallgatsz el, agyonlőlek. *(Csönd. Tárcsázik)* Rendőr-ség? Itt Korda Éva beszél, ötödik kerület, Lőrés utca 9. Második emelet három. Bejelentem, hogy agyonlőttem két urat.

Hullájuk jelenleg a fürdőszobámban tartózkodik, egy harmadik úr társaságában, akit egyelőre még nem lőttem agyon. Úgyhogy siessenek. *(Leteszi a kagylót)* Imádkozzon, Vitéz úr, mert ha öt percen belül nincsenek itt, akkor lelövöm magát is. Igazából megérdemelné, de nem dögleszthetek meg mindenkit, aki megérdemelné. Minden szarházit nem lehet megölni. A nyomorult Cvibakot, azt meg kellett volna ölnöm, de nem jött ki a lépés. Tökéletes munkáról még csak nem is ábrándozhatunk. Hiszen a Kordát is meg kellett volna ölnöm, és nem tegnap vagy tegnapelőtt. Második általánosban egyszer elmaradt a tornaóra, és egy órával előbb engedtek haza bennünket. Apám ott állt lakásunk ajtaja előtt. Meglátott, felkapott, aztán felnyögött, és letett a földre. „Gyere kislányom, mondta, sétáljunk egyet a Duna-parton. Mi ketten sose csapjuk be egymást, ugye?” Az anyám meg bent reszelt a Kordával, és kizárták az apámat. Én meg csak néztem őt, és annyira szerettem, hogy fájt. Meg kellett volna ölnöm az anyámat is? Most már mindegy. Sosem felejttem el az apám szemét. *(Dörömbölés a fürdőszobaajtón. Kiáltva)* Nyughass már! *(Csend)* Ültünk a lépcsőn, és néztük az olajos vizet. Akkor éreztem először a tehetetlenséget, ami most is eltölt. *(Behunyja a szemét, mint ha aludna. Aztán újra tárcsázik)* Mama, még azt akartam mon-

dani, hogy tapasztalataim szerint a férfiaknak három értékes szervük lehet. A fejük, a szívük és a faszuk. De sosem találkoztam olyan férfival, akinek mindhárom szerve rendben lett volna. Legalább egy közülük selejt volt. A mi Tóth Elekünknek például, akit pedig szerettem, szarkupac volt a szíve helyén. Csókolom. *(Leteszi a kagylót)* Örülök, hogy egy időre most mentesítenek a férfitársaságtól. *(Behunyja a szemét. Éles csöngetés)*

ÁRPÁD *(hangja)* Hurrá! Hurrá! Hurrá!

Éva előveszi pisztolyát, kinyitja a fürdőszoba ajtaját. Láthatóvá válik Árpád, összevissza van kenve vérrel. Ráfogja a pisztolyt

Ne, ne, ne, ne, ne!

Újabb éles csöngetés. Éva legyint, az ágyra dobja a pisztolyt, és nyitva hagyva a fürdőszobaajtót kimegy ajtót nyitni

ÉVA *(hangja)* Fáradjanak be, uraim.

ÁRPÁD *(kirohan a fürdőszobából)* Hurrá!

Rohangál, csapkod, üvölt, nyílik az előszobaajtó. Függyöny

Vége

Színház, 2004.09.szám A szerk.: HELYREIGAZÍTÁS

Júniusi számunk drámamellékletének (Eörsi István: Tiszta Múlt Kft.) 15. oldalán, a második hasáb 15 - 16 sora helyesen így szól: "Úgy döntöttem, hogy magára való tekintettel felveszem titkárnőnek az édesanyját, egyelőre kétezer dolláros fizetéssel."

A hibáért elnézést kérünk.

A szerk.